

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Hromadné žaloby

Kateřina Nosková

Plzeň 2024

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra občanského práva

Diplomová práce

Hromadné žaloby

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Hromada, Ph.D.

Jméno studentky: Kateřina Nosková

Studijní program: Právo a právní věda

Název oboru: Právo

Uzavřeno k: 7. 3. 2024

Plzeň 2024

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Kateřina NOSKOVÁ
Osobní číslo:	R19M0276P
Studijní program:	M0421A220004 Právo a právní věda
Téma práce:	Hromadné žaloby
Zadávací katedra:	Katedra občanského práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Recentní právní úprava
3. Hromadné řízení
4. Hromadné žaloby v zahraničních úpravách
5. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:
viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Miroslav Hromada, Ph.D.**
Katedra pracovního práva a práva sociálního
zabezpečení

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2024**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma Hromadné žaloby vypracovala samostatně a že jsem použila pouze v práci jmenované prameny, z nichž jsem čerpala způsobem pro odbornou práci obvyklým.

Práce byla uzavřena k datu 7. 3. 2024.

Plzeň, březen 2024

Kateřina Nosková

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala mému vedoucímu diplomové práce, panu Mgr. Miroslavu Hromadovi, Ph.D., za odborné vedení této práce, za jeho vstřícný přístup, věcné poznámky k mé práci a za jeho čas strávený konzultacemi.

Dále děkuji panu JUDr. Ing. Patriku Kurztéglovi, Ph.D., LL.M., za to, že mi ukázal cestu k právu, a především pak k justici, a vždy si našel čas zodpovědět veškeré moje otázky, nebo, a to je snad ještě více poděkováníhodné, mě navedl, abych si na odpovědi přišla sama.

Obsah

Anotace.....	1
Předmluva.....	2
1. Úvod	5
1.1. Účel přijetí úpravy	5
1.2. Problematika hromadných žalob.....	6
2. Recentní právní úprava	8
2.1. Evropská právní úprava	8
2.2. Česká právní úprava.....	13
2.2.1. Nedostatky recentní úpravy	14
2.2.2. Verze návrhů zákona o hromadném řízení	20
3. Hromadné řízení.....	28
3.1. Základní ustanovení	28
3.2. Subjekty hromadného řízení	29
3.3. Řízení	33
3.3.1. Žaloba a její přípustnost.....	33
3.3.2. Zahájení	39
3.4. Vztah k jiným řízením	40
3.5. Členství ve skupině.....	43
3.6. Postup v řízení a úkony účastníků	44
3.7. Náklady řízení.....	45
3.8. Rozhodnutí a opravné prostředky	46
3.9. Uveřejňování informací a rejstřík hromadných řízení	47
4. Hromadné žaloby v zahraničních úpravách	50
4.1. Slovensko.....	51
4.2. Německo	52
4.3. Polsko.....	53
4.4. USA	54
5. Závěr	56
6. Seznam zdrojů.....	59
7. Cizojazyčné resumé	64

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá problematikou hromadných žalob. Věnuje se jejich teleologickému vymezení a ukotvení institutu do recentní právní úpravy. Ta zahrnuje jak úpravu evropskou, tak i stávající českou a vedle ní i návrhy zákona o hromadném řízení, které byly v minulosti předloženy Poslanecké sněmovně a nebyly přijaty. Práce se taktéž zabývá tím, jak by mohla úprava hromadného řízení vypadat v České republice, a to na podkladech návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním. Práce rovněž částečně porovnává různé aspekty zahraničních právních úprav států, v nichž již hromadná řízení mají své místo, s návrhem zákona o hromadném občanském řízení soudním, který je v České republice prozatím v legislativním procesu.

Klíčová slova: hromadné žaloby, zástupné žaloby, hromadné řízení, návrh zákona o hromadném občanském řízení soudním, směrnice o zástupných žalobách.

Předmluva

V době, kdy tato práce vzniká, je návrh zákona o hromadném občanském řízení soudním projednáván postupně v připomínkovém řízení a následně v rámci legislativního procesu v Parlamentu ČR. Diplomová práce tedy pojednává o právní úpravě, která v ČR dosud přijata nebyla a jejíž finální verze bude schválena až po uzavření této práce.

Potřebu zavedení institutu hromadných žalob, resp. úpravy pro celé hromadné řízení, si promítněme jako potřebu společnosti, která se přirozeně vyvíjí, má svá mnohokrát mnohými autory popsaná vývojová stadia. Recepce institutu hromadných žalob lze vnímat jako výdobytek postmoderní doby. Lidé využívají služby, obchod proudí všemi směry, a to v celoplanetárním měřítku, s čímž nutně přicházejí nejrůznější potíže, které (leckdy ne příliš shovívavě) poukazují na poněkud porézní stav právní úpravy jednotlivých odvětví. Je v pořádku, že tomu tak je? Právo je přece zrcadlem společnosti, je to odraz dění uvnitř společnosti samotné, je to její živoucí duše, již v průběhu let a napříč prostorem hněteme vlastníma rukama, abychom časem porozuměli tomu, že všechno je proces. Tvrzení, že i právo je proces jistě neodbytně nahlodává právní jistotu, již se snažíme zaručit, nicméně v důsledku, z hlediska dějin a s odstupem nikoliv měsíců, nýbrž let, či desetiletí, je takové tvrzení namísto, aniž by právní jistotu ohrožovalo. Ba dokonce každý právník by měl žít s vědomím, že právo je zrcadlem společnosti, která se mění.

Změna je důsledkem předchozího vývoje. Půjdeme-li dostatečně daleko zpět po stopách revoluce, zjistíme, že scházíme schůdek po schůdku schody evoluce a pomyslná revoluce je jen nevyhnutelný přechod kvantitativních změn ve změnu kvalitativní. A tak, s dostatečným odstupem, nahlédem, zřejmě lze vidět jistotu i vnitřní souvislosti v době, kterou by někteří mohli nazvat příliš dynamickou, když i něco jako zákon, co bylo kdysi považováno za jisté, neměnné, je dnes čímsi nedostatečně uchopitelným kvůli své časté proměnlivosti, a byť se může jednat o změny jen v detailech, mohou tyto detaily způsobit paniku společnosti v honbě za hledáním její identity: *Pokušení utéci k právu jako k pilíři jistoty může růst spolu s tím, jak se svět stává etnicky a nábožensky promíchanějším a také více hodnotově pluralitním, tj. relativním, jak se otrásají*

naše ekonomická a sociální očekávání, jak roste identitární panika, tj. panika stran toho, kdo jsme a zda ve světě obстоjíme.¹

Jan Kysela, který je autorem konkrétní podkapitoly citované publikace, vyjadřuje svými úvahami jistou podobnou skepsi k problematice právní jistoty: *Úlohou práva je dozajista nejistotu potírat, resp. snižovat, ono samo však vždy zůstane nejistým, protože je lidským výtvořem a lidmi je též komunikováno².* Toliko k nastínění prchlivosti pomyslných jistot.

Právní teorie nás nutně vybízí k pokornému pozastavení se nad institutem hromadných žalob, a to vzhledem ke vztahu, jaký má k právnímu systému, který jsme si předsevzali pro naši kulturu zachovávat a jemuž podřizujeme přijímané právní předpisy. Ohlédneme-li se několik let nazpátek, evropské státy pozvolna reagovaly na měnící se situaci – nejen na poli spotřebitelského práva - přijímáním právních norem upravujících kolektivní ochranu práv, resp. úpravu hromadných řízení, v rámci nichž by mělo k takové ochraně práv docházet.

Listina základních práv a svobod, zákon č. 2/1993 Sb., (dále také „**LZPS**“) v Čl. 36 garantuje každému možnost domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu. Předestírá tedy způsob, jak se aktivně brát o svá práva v případě, že byla neprávem omezena nebo nedodržena. Z takové koncepce nelze dle mého názoru dovozovat možnost být součástí řízení před soudem, aniž by se o to osoba zasadila a aktivně svá práva hájila. Považuji proto za potěšující, že odhlašovací hromadné řízení není součástí současně projednávaného návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním, protože by odporovalo dosavadnímu fungování českého právního prostředí, například i koncepci Čl. 36 LZPS. Jelikož je právo zrcadlem společnosti, přijetí odhlašovacího principu jako jedné z možností vedení hromadného řízení bych vnímala jako vzkaz legislativy českým spotřebitelům, že vyvracejí domněnku uvedenou v ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „**OZ**“)³. A aby legislativa správně reagovala na to, co vidí v zrcadle a zachránila tak situaci, přijímá zákon o hromadném občanském řízení soudním

---

¹ GERLOCH, Aleš. TRYZNA, Jan. WINTR, Jan (ed.). *Metodologie interpretace práva a právní*

² GERLOCH, Aleš. TRYZNA, Jan. WINTR, Jan. 2012, s. 164

³ § 4 odst. 1 OZ: *Má se za to, že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý od ní může v právním styku důvodně očekávat.*

s možností odhlašovacího řízení.⁴ Jsem přesvědčena, že každý má možnost hájit aktivně svá práva právě tehdy, má-li na tom zájem a takový postup je vyjádřením jeho vůle.

Přihlašovací metoda hromadného řízení naopak odpovídá dynamickému rozvoji společnosti, která čím dál tím více podléhá globalizaci, standardizaci a masovosti. Jisté životní situace se opakují, jak různým lidem, tak i napříč časem, a proto by mohlo být nevhodné volit individuální soudní řízení tam, kde se případy skutkově shodují a bude možné je projednat hromadně⁵.

Tato práce se zabývá problematikou hromadných žalob, co do jejich teleologického vymezení, ukotvení institutu do recentní právní úpravy, připravované úpravy hromadného řízení a rovněž částečného porovnání navrhované české úpravy s právní úpravou zahraniční.

---

⁴ K tomu viz ŠVEŘEPOVÁ, Kateřina. *Fenomén hromadné žaloby jako projev proměny vnímání role práva v moderní společnosti*. Online. *Bulletin advokacie*, 2019. Převzato z CODEXIS®, Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/LT115376?zobrazit=informace&citation=unit-2#unit-2>, kap.: Jaké budou dopady zavedení hromadné žaloby?

⁵ ZOULÍK, František. *Problematika hromadných žalob se zřetelem k českému právu*. In TICHÝ, Luboš (ed). *Acta Universitatis Carolinae Iuridica* 4/2005. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2008, s. 11

1. Úvod

1.1. Účel přijetí úpravy

Jedním z výdobytků současnosti jsou právě hromadné žaloby, ačkoliv žalovat hromadně (ve smyslu jak subjektivní, tak i objektivní kumulace) je možné již dlouho. Nicméně nová právní úprava přináší i nové možnosti kolektivní ochrany práv u soudu.

Skutečnost, že taková úprava přijata má být a že přijata bude, je zřejmá (viz podkapitola 2.1.2.

Směrnice), tato podkapitola se zaměřuje toliko na účel jejího přijetí. Ač (nejen) mezi spotřebiteli převládá názor potřebnosti přijetí takové právní úpravy, která by bránila - kolektivně – jejich dotčená práva, možno nalézt autory, kteří s jejím přijetím nesympatizují, nebo minimálně poukazují na jakousi vnitřní zkaženost zpohodlnělé společnosti, která volá po zavedení takové právní úpravy s odůvodněním, že právo má vyvažovat nerovnováhu v procesním postavení stran, jako to činilo dříve. Požadavek na co největší míru svobody a autonomie jedince ale ne vždy koreluje s vysokou mírou ochrany subjektivních práv. Pojetí hromadných žalob ve spotřebitelském odvětví je pro spotřebitele lukrativní, když operují s vidinou malého množství vynaložené práce a s náhradou, kterou by (pokud by neexistovala možnost hromadné žaloby) jinak pravděpodobně nedostali⁶. Zásada *vigilantibus iura scripta sunt* se zdá být v souvislosti s hromadnými žalobami neaplikovatelná. Není tomu tak. Účelem přijetí zástupných žalob, resp. hromadných žalob⁷, jak uvádí i Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES (dále jen „**směrnice o zástupných žalobách**“ nebo „**Směrnice**“⁸) v preambuli odst. 7 je zajistit účinný a účelný procesní mechanismus, který bude k dispozici spotřebitelům ve všech členských státech. Taková úprava má přispět

⁶ ŠVERĚPOVÁ, Kateřina. 2019, kap. Jaký je sociálně-právní kontext snahy o zavedení nástroje kolektivního vymáhání nároků?

⁷ Pojem zástupné žaloby je referencí na Směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES, která využívá této terminologie. V českém prostředí je operováno s pojmem hromadná žaloba.

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES. Dostupná z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020L1828>

k vyšší míře ochrany spotřebitele a k prohloubení a udržení zdravého podnikatelského prostředí.

Hlavními důvody přijetí právní úpravy hromadného řízení, jak vyplývá i z důvodové zprávy vládního návrhu zákona o hromadném řízení soudním⁹, jsou:

- a) zajištění vymahatelnosti bagatelních pohledávek
- b) narovnání podnikatelského prostředí
- c) ulehčení soudní soustavě (tzv. „od břemenění“ soudů)
- d) posílení právní jistoty.

Jak vyplývá z nastíněných bodů, pro české právní prostředí se uvažuje o úpravě pouze v oblasti vztahů mezi podnikatelem a spotřebiteli, a to na rozdíl od původního vládního návrhu zákona o hromadném řízení z roku 2019, který nijak nevymezoval svou působnost pouze na vztahy mezi spotřebitelem a podnikatelem, a bylo tudíž počítáno s tím, že se úprava bude vztahovat i na jiná odvětví, například na oblast pracovněprávní, ochrany osobních údajů, ochrany životního prostředí a další. V zahraničních právních úpravách se v současnosti hromadné řízení dotýká i jiných než jen spotřebitelských sfér viz kapitola 4. *Hromadné žaloby v zahraničních úpravách.*

Účel přijetí úpravy hromadných řízení se prolíná celým návrhem zákona o hromadném občanském řízení soudním. S účelem přijetí zákona se také operuje při diskusích o finálním znění navrhované úpravy. Přijímaný návrh je potřeba posoudit tak, aby byl v souladu nejen s příslušnými předpisy, ale rovněž aby splnil účel, jehož má být přijetím dané úpravy dosaženo.

1.2. Problematika hromadných žalob

Někteří autoři¹⁰ kritizují návrh zákona o hromadném občanském řízení soudním (dále také jako „ZHOŘ“) i kvůli tomu, že je vnitřně rozporný. Tak například v důvodové zprávě se uvádí, že takto přijatý zákon by měl ulehčit justici ve smyslu snížení nápadu jednotlivých případů¹¹. Zároveň však o několik stránek

---

⁹ Vládní návrh zákona o hromadném občanském řízení soudním, číslo jednací Odboru vládní agendy ÚV ČR 1267/21, číslo sněmovního tisku 523. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/KORNCUYKFBG1/>

¹⁰ Např. viz SYLLA, Michal. *Hromadné žaloby 3.0*. Online. 6. odst. a násl. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/hromadne-zaloby-30-116996.html>

¹¹ Viz Návrh zákona a důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním z roku 2023, evidovaným v Poslanecké sněmovně pod číslem sněmovního tisku 523. Dostupný z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNCMALVTYM/>, str. 35 bod. 3.

dále uvádí: „Z důvodu posílení efektivity a hospodárnosti se navrhuje upravit vztah více hromadných řízení tak, že v téže věci – která má pro účely hromadného řízení specifickou definici (řízení o právech či oprávněných zájmech osob s podobným skutkovým základem v rozsahu vymezeném v usnesení o přípustnosti hromadné žaloby) – je možné vést vícero hromadných řízení.“¹²

První nabízející se otázka je, zda taková úprava skutečně přispěje ulehčení soudní soustavě, když bude možné v téže věci vést vícero hromadných řízení. Vícero hromadných řízení o téže věci, nikoliv probíhajících paralelně, ale vícero řízení, která budou započata v různých dobách. Kontroverzi vyvolává především úvaha, že tato mnohost hromadných řízení nejen neulehčí práci přetížené justici, ale mohla by být i na překážku právní jistotě, pokud by se různé soudy dobraly k různým právním závěrům ve stejné věci.

Další otázka souvisí s tím, jak se návrh zákona vypořádá s překážkou litispendence a dále pak s překážkou *rei iudicatae*. Současný právní řád, který neobsahuje úpravu hromadného řízení však v ustanovení § 159a odst. 2 zakotvuje závaznost výroku rozhodnutí nejen pro účastníky řízení, ale i pro další osoby oprávněné proti žalovanému pro tytéž nároky z téhož jednání nebo stavu. Nadto už samotné zahájení řízení o zdržení se protiprávního jednání ve věcech ochrany práv spotřebitelů¹³ brání tomu, aby mohlo být zahájeno u soudu další řízení jiného žalobce proti stejnému žalovanému se stejnými nároky plynoucími z téhož jednání nebo stavu. Stávající úprava tak možná poskytuje nástroj k odbřemenění justice efektivnější než úprava hromadných žalob samotná. Nutno podotknout, že současná úprava ale rozhodně nesplňuje požadavky evropské směrnice, k tomu viz následující podkapitulu 2.1.2. *Směrnice*. Odbřemenění justice je ale jen jedním z několika důvodů, kvůli kterým se má úprava hromadných řízení přijmout. Esenciální (alespoň z pohledu směrnice o zástupných žalobách) je zajištění vyšší míry ochrany spotřebitele, která nemůže být zajištěna dosavadně fungujícím systémem.

---

¹² Viz Návrh zákona a důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním z roku 2023, str. 141 komentář k § 25 až 27.

¹³ § 83 odst. 2 písm. b) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu.

2. Recentní právní úprava

2.1. Evropská právní úprava

Co se týče recentní právní úpravy, hlavním, nikoli jediným, důvodem, proč i v České republice dochází k zavedení hromadného řízení, je existence směrnice Evropské unie. Není namístě posuzovat, zda právní úprava předkládaná Evropskou unií je v nejlepším zájmu České republiky jako suverénního státu, když všechny tyto úvahy patří spíše na stůl právním teoretikům či filosofům. Na druhou stranu posoudit praktický přínos takové úpravy namístě je.

Nemluvíme toliko o směrnici o zástupných žalobách, ač z hlediska české veřejnosti právě tato je prvním legislativním počinem úpravy hromadných řízení v Evropě. Faktem je, že směrnice byla vydána až rokem 2020. Snahy o zavedení kolektivní ochrany práv na unijní úrovni jsou ale mnohem starší.

Samotné zakladatelské smlouvy EU hned v několika normách kladou nároky na vysokou úroveň ochrany spotřebitele a pokládají základy postupů, které mají napomoci ke sblížení právních předpisů. Proto okamžikem přijetí právní úpravy hromadného řízení v jiných členských státech tak byl vytvořen předpoklad nutnosti přijetí obdobné právní úpravy i v České republice, a to právě s ohledem na skutečnost, že v rámci Evropské unie převažují snahy o celkovou harmonizaci právních řádů. Schopnost jednotlivých států efektivně poskytovat soudní ochranu svým občanům by měla být prioritou státu. Harmonizace právních řádů členů EU má být prioritou Evropské unie, když čl. 81 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie pověřuje Unii rozvíjením justiční spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem založené na zásadě vzájemného uznávání soudních a mimosoudních rozhodnutí, přičemž tato spolupráce může zahrnovat přijímání opatření pro sblížení právních předpisů členských států. Přijímat za tímto účelem opatření a zajistit mimo jiné přístup ke spravedlnosti, odstraňování překážek řádného průběhu občanskoprávního řízení, spolupráci při opatrování důkazů je umožněno Evropskému parlamentu a Radě.¹⁴

---

¹⁴ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011. ISBN 978-80-87488-03.s. 158-159.

Nadto ruku v ruce s digitalizací každodenního života občanů napříč kontinenty přicházejí stále náročnější situace, kdy leckdy právně nevzdělaní (resp. ne právně vzdělaní) spotřebitelé potřebují nadstandardní ochranu.

Opustíme-li zakladatelské smlouvy, které sice předestírají základy, samotnou myšlenku o kolektivní ochraně práv však neobsahují, první právní úpravy najdeme z konce 90. let minulého století. Jednou z nich je i Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/27/ ES ze dne 19. května 1998 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů (dále jen „**negatorní směrnice**“). Tato směrnice dostala svého i v právní úpravě ČR, kde byla implementována do ustanovení § 25 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a procesně vzato do ustanovení § 83 odst. 2 a § 159a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Negatorní směrnice vydržela Evropské unii v podstatě až do roku 2009, kdy došlo k její revizi a byla vydána Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES ze dne 23. dubna 2009 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů.¹⁵

2.1.1. Doporučení

Evropská unie již několik let apeluje na jednotlivé členské státy, aby přijaly příslušnou právní úpravu, která by jejich občanům zajišťovala kolektivní ochranu jejich práv. V rámci svého působení tak EU přijala výše uvedené směrnice, které však s rozvíjející se dynamikou evropského trhu nezajišťovaly dostačující ochranu spotřebitelům, natož aby představovaly zajištění spravedlivějšího podnikatelského prostředí.

Jako předzvěst něčeho dalšího a snad i propracovanější s ohledem na možnosti, jež měla úprava přinést subjektům, které by se domáhaly kolektivní ochrany práv u soudu, a na podporu celkového směřování ke kolektivní ochraně práv nejen spotřebitelů, bylo vydáno Doporučení Evropské Komise č. 2013/396/EU ze dne 11. června 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv priznaných právem Unie (dále jen „**Doporučení**“). A ač bez možnosti právní vymahatelnosti norem obsažených v tomto doporučení, obsahovalo náznak cesty, jíž se chce Evropská unie do budoucna ubírat.

---

¹⁵ JANOUŠKOVÁ, Anežka. *Směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů*. Online. ASPI, 2021. Převzato z ASPI. Dostupné z: https://www.aspi.cz/products/lawText/7/289569/1/2#c_299, kap. 2.1.

2.1.2. Směrnice

Celkový koncept přijaté směrnice o zástupných žalobách je poněkud obecnější, než by se dalo očekávat, a to i s přihlédnutím ke skutečnosti, že směrnice je definována svou obecnou abstraktností, určující pouze účel, kterého má být dosaženo, a členské státy EU ji pak samy implementují do příslušných norem vnitrostátního práva. Při studiu okolností přijímání směrnice¹⁶ však docházím k závěru, že právě velice obecná úprava je namístě. Evropská komise byla pověřena přípravou takového návrhu, který by v sobě zapracovával skutečnost, že více než dvě třetiny členských států již ve vnitrostátních právních rádech mají hromadné procesní mechanismy zabudované, ač v různých podobách. A vzhledem k tomu, že cílem směrnice bylo zakotvit ve vnitrostátních úpravách institut kolektivní ochrany práv, bylo třeba stávající úpravy spíše harmonizovat a položit jasný základ té úpravě, která by měla platit napříč Evropskou unií. Jak uvádí Směrnice hned v Čl. 1 odst. 2, je cílem směrnice zajistit, aby alespoň jeden procesní mechanismus, který oprávněným subjektům umožňuje podávat zástupné žaloby pro účely vydání opatření na zdržení se jednání i opatření ke zjednání nápravy, byl v souladu se Směrnicí.

Směrnice tedy nevylučuje, aby existovaly další národní úpravy, které například zajišťují širší působnost hromadných řízení nebo které zajišťují spotřebitelům vyšší ochranu jejich práv. Unijní postup a přijaté postupy vnitrostátní tak mohou existovat vedle sebe. A subjekt oprávněný k podání zástupné žaloby má mít možnost zvolit si, kterým způsobem se má hromadné řízení provést, zda podle úpravy unijní, nebo podle vnitrostátní.¹⁷

Obecně vzato Směrnice obsahuje jednotlivá ustanovení o tom, čeho má být dosaženo přijetím příslušné národní právní úpravy jednotlivými členskými státy. Směrnice nijak neurčuje, jakým způsobem má stát úpravu zahrnout do právního řádu. Tedy státy, které již kolektivní ochranu práv svým občanům poskytují, mohou jen upravit stávající předpisy. Státy jako Česká republika, které před vydáním Směrnice žádnou úpravu kolektivní ochrany práv neposkytovaly, však musejí upravit často poměrně komplikovaně tento institut se všemi jeho procesními i hmotněprávními důsledky.

---

¹⁶ JANOUŠKOVÁ, Anežka. 2021. kap. 2.2

¹⁷ Tamtéž. kap. 3.1.

Směrnice upravuje:

- kdo je oprávněným subjektem k podání zástupné žaloby,
- využití opatření na zdržení se jednání, jakožto předběžného opatření, a opatření k zákazu/ukončení praxe, jakožto konečného opatření
- způsoby, jimiž má dojít k nápravě mezi stranami; náhradou škody, opravou, výměnou, snížením ceny, ukončením smlouvy, vrácením zaplacené ceny – jsou-li takové způsoby vhodné podle práva EU nebo vnitrostátního práva,
- postup při uzavření smíru
- náklady řízení
- sankce.

Implementace směrnic do národních právních řádů se provádí již v rámci přípravy návrhu příslušného zákona, a to tak, že je u konkrétního ustanovení vždy uvedena identifikační značka „CELEX“ a u ní příslušné číselné označení, které odkazuje na právní předpis, který se tímto ustanovením implementuje do národní úpravy.

V návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním jsou to například úvodní ustanovení § 1, § 2 nebo § 4 s uvedením identifikačního čísla: „CELEX: 32020L1828“. Toto označení nám tak umožňuje rozpoznat, které ustanovení přijímaného zákona je přijímáno na základě povinnosti provést směrnici o zástupných žalobách, a které je úpravou národního zákonodárce.

Směrnice se použije na zástupné žaloby podané ve věci porušení ustanovení práva EU týkajícího se ochrany spotřebitele (Směrnice taxativně vyjmenovává, o které předpisy se jedná na unijní úrovni) včetně těchto ustanovení provedených ve vnitrostátních právních úpravách, která poškozují nebo mohou poškodit kolektivní zájmy spotřebitelů.

Směrnice se rovněž věnuje oprávněným subjektům. Kromě stanovení podmínek, kdo může být oprávněným subjektem k podání zástupné žaloby, stanovuje také povinnost každého členského státu předložit seznam (do 26. 12. 2023) oprávněných subjektů, které budou oprávněny podávat přeshraniční

zástupné žaloby¹⁸. Tento seznam uveřejňuje Evropská Komise. Členské státy dále musí veřejnosti zpřístupnit seznam oprávněných subjektů, které mohou podávat vnitrostátní zástupné žaloby.

Členské státy jsou povinny zajistit, aby se oprávněné subjekty prostřednictvím hromadné žaloby mohly domáhat alespoň opatření na zdržení se jednání a opatření ke zjednání nápravy. Směrnice tedy nezakotvuje právo domáhat se přímo sankce za chování podnikatele. Zároveň stanovuje, že spotřebitelé mají nárok na prospěch plynoucí z rozhodnutí o některém ze jmenovaných opatření.

Opatřením na zdržení se jednání je míněno předběžné opatření a konečné opatření vedoucí k zákazu praxe, pokud porušují práva na ochranu spotřebitele jmenovaná v Čl. 2 odst. 1. Směrnice. Opatřením ke zjednání nápravy ukládá obchodníkovi (resp. podnikateli) povinnost poskytnout dotčeným spotřebitelům nápravu ve formě náhrady škody, opravy, výměny, snížení ceny, ukončení smlouvy nebo vrácení zaplacené ceny. Vůbec zde není řeč o sankční náhradě újmy. Sankce, které jsou Směrnicí zpracovány v jejím Čl. 19, mají toliko charakter sankce za nesplnění nebo odmítnutí splnění opatření na zdržení se jednání nebo povinností na zpřístupnění důkazů či nesplnění informační povinnosti.¹⁹

Opatření ke zjednání nápravy má spotřebitelům zajistit nárok na prospěch, aniž by museli zahajovat individuální řízení, v němž se budou nároku na prospěch z nápravy dožadovat. Některé státy, jako například návrh projednávaný v České republice tak zamýšlí poskytnout spotřebitelům v rámci jednoho řízení jak potvrzení jejich nároku tak i nápravu, která jim náleží. K tomu viz srovnání s právními úpravami jiných států, např. *4.2. Německo*.

Směrnice neuvádí, zda má být využito řízení přihlašovacího nebo odhlašovacího. To ponechává čistě na členských státech. Upravuje pouze způsob, jímž se určí dotčení spotřebitelé. Pokud bude zvolena forma přihlašovacího řízení, jednotliví spotřebitelé budou v příslušném opatření ke zjednání nápravy jmenováni. V případě řízení odhlašovacího pak bude opatření obsahovat popis skupiny takových spotřebitelů, kteří mají nárok na prospěch z nápravy.

---

¹⁸ Přeshraniční zástupnou žalobou se míní taková, kterou podá oprávněný subjekt v jiném členském státě, než je členský stát, v němž byl oprávněný subjekt určen subjektem oprávněným k podávání zástupných žalob, viz Směrnice o zástupných žalobách Čl. 3 odst. 7).

¹⁹ K tomu také viz Směrnice, preambule bod 42: „(...) Tato směrnice by neměla umožňovat uložit v souladu s vnitrostátním právem obchodníkovi porušujícímu předpisy sankční náhradu újmy.“

Ve věci financování zástupných žalob směrnice vyžaduje, aby členské státy zajistily předcházení střetu zájmů a aby financování třetími stranami nemohlo mít za následek sledování jiného zájmu než je ochrana kolektivních zájmů spotřebitelů. Zejména zde Směrnice míří na situace, kdy by mohlo docházet k šikanózním podáním s cílem pošpinit, nebo finančně eliminovat žalovaného, jakožto konkurenci třetí osoby, která by se podílela na financování hromadného řízení.

2.2. Česká právní úprava

Česká legislativa, jak se původně zdálo, mohla být o krok napřed oproti unijní. Již v roce 2017 (dva roky před vydáním směrnice o zástupných žalobách) byl připravován věcný záměr k (tehdy ještě nazývanému) zákonu o hromadných žalobách. Návrh ale neprošel legislativním procesem a ke dni uzavření této práce Česká republika s úpravou hromadných řízení stále zaostává. Do Poslanecké sněmovny doputoval návrh zákona o hromadném občanském řízení soudním.

Znění připravovaného zákona ne zcela koreluje ve vymezení věcné působnosti se Směrnicí, tj. na koho a na co se zákon bude vztahovat. Směrnice totiž cílí na spotřebitelské spory a definuje přímo unijní právní předpisy na ochranu spotřebitele. Na rozdíl od české úpravy, která v ustanovení § 4 ZHOŘ představuje hromadné řízení jako řízení, v němž soudy projednávají a rozhodují spory vyplývající z právních poměrů mezi fyzickými osobami, které vystupují mimo rámec svého podnikání nebo povolání, a fyzickou osobou nebo právnickou osobou, která sama nebo prostřednictvím jiného vystupuje v rámci své obchodní činnosti, podnikání nebo samostatného výkonu svého povolání, čímž nastavuje rozsah působnosti širěji, než by bylo nutné, a zbytečně abstraktně, když pojmy spotřebitel a podnikatel jsou v právních slovnících běžně užívanými termíny.

Rokem 2019, kdy vrcholily práce na aktu legislativy na úrovni evropské, stejně tak vrcholily práce na úrovni české. Česká republika si byla velice dobře vědoma skutečnosti, že daná problematika je jejím právním řádem upravena insuficientně a která úskalí zavedené problematiky skýtá její uplatňování v praxi. Vládní návrh zákona byl skutečně vydán, nikdy však nebyl Parlamentem ČR přijat a postupem času se Česká republika propadla na listinu členských států, které ani ve lhůtě stanovené ve směrnici o zástupných žalobách k implementaci této směrnice požadovanou právní úpravu nepřijaly. Tato lhůta byla určena do

konce roku 2022, resp. do 25. 12. 2022 byly členské státy povinny přijmout a zveřejnit právní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s uvedenou směrnicí. Tyto pak měly být účinné nejpozději od 25. 6. 2023.

Co se týče recentní právní úpravy, kterou Česká republika poskytuje při kolektivní ochraně práv, v hmotněprávním smyslu mluvíme o ustanoveních § 25 odst. 2 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele (dále jen „**zákon o ochraně spotřebitele**“ nebo také „**ZOS**“), § 1964 odst. 3 a § 2989 OZ, § 390 zákona č. 90/2012 Sb., zákona o obchodních korporacích (dále také „**ZOK**“) a ve smyslu procesním pak o ustanoveních § 83 a § 159a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále také „**OSŘ**“).

2.2.1. Nedostatky recentní úpravy

Nedostatky recentní právní úpravy se rozumí stav právní úpravy před přijetím národní právní úpravy, která by reflektovala ustanovení směrnice o zástupných žalobách. Jak plyne nejen z jednotlivých důvodových zpráv předkládaných návrhů zákonů, společnost pociťuje nedostatek právní úpravy v praxi běžně realizovaných jednání. Vyplývá to i z vyjádření různých organizací na ochranu spotřebitelů²⁰, které evidují množství existujících nároků ze strany spotřebitelů. Některé nároky často nedoputují řádně zformulované do žádné podatelny žádného ze soudů, neboť výše nároku je příliš nízká, než aby se spotřebitelé rozhodli svá práva bránit. Zavedením právní úpravy hromadného řízení by tyto nedostatky měly být zhojeny.

Současná česká právní úprava se potýká hned s několika problémy, jež by přijetí zákona o hromadném řízení mělo vyřešit – rozhodně ne bez dalšího, neboť nastíněné oblasti se ne vždy nutně týkají pouze spotřebitelského odvětví, tudíž po přijetí zákona o hromadných žalobách bude sice jistým způsobem sanována oblast spotřebitelsko-právní, ostatní soukromoprávní oblasti však jistě znovu otevřou diskusi na téma rozšíření působnosti zákona o hromadném řízení i právě na řízení týkající se těchto dalších oblastí.

V současnosti je žádoucí, aby byli spotřebitelé zastoupení spotřebitelskými organizacemi. Existence a zapojení spotřebitelských organizací do hromadných

---

²⁰ K tomu viz především Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách Dostupný z: <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/KORNAVPF7NOI/>, s. 3-14. a dále např. dTest. *Vanity Club – modelový příklad pro hromadnou žalobu* [online]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-10374/vanity-club-modelovy-priklad-pro-hromadnou-zalobu>.

řízení je důležité z hlediska jejich praxe a monitoringu stížností spotřebitelů. Spotřebitelé jsou zvyklí obracet se se svými záležitostmi na poli spotřebitelském na tyto již fungující spotřebitelské organizace. Lze proto předpokládat, že tyto organizace by mohly po schválení zákona představovat nejsnazší způsob, jak „dosáhnout“ na spotřebitele a informovat je o možnosti připojení se k hromadné žalobě. V České republice se jedná např. o organizace: dTest, Sdružení českých spotřebitelů, Generation Europe.

Mimo jiné se na tyto organizace obracelo Ministerstvo spravedlnosti (dále také jen „**ministerstvo**“) při mapování spotřebitelsko-právní situace v České republice. Ministerstvo provádělo – dle požadavku legislativních pravidel vlády, šetření nutné za účelem sestavení návrhu věcného záměru zákona, jehož znění mělo v plánu předložit vládě a následně pak, jakožto návrh zákona se všemi přílohami, Poslanecké sněmovně. Dokument²¹ je z roku 2017 a později byl aktualizován. Pro účely porozumění nedostatkům stávající úpravy z něj však můžeme vycházet. Toto šetření ministerstva probíhalo jak e-mailovou formou, tak také telefonicky a výjimečně i při osobních schůzkách se zástupci spotřebitelských organizací.

V České republice existuje několik organizací, které se zabývají ochranou spotřebitelů. Právní řád jim přiznává právní subjektivitu a ustanovení § 25 ZOS upravuje vedení seznamu takových sdružení. Seznam těchto sdružení, resp. osob oprávněných k ochraně spotřebitele, je veden Evropskou komisí, průběžně aktualizován a je zveřejňován ve věstníku Evropské unie²².

Do seznamu se sdružení zapíše pouze tehdy, pokud:

- a) bylo založeno v souladu s právním řádem ČR,
- b) aktivně působí v oblasti ochrany spotřebitelů po dobu alespoň dvou let,
- c) je nezávislé a neziskové a
- d) má vypořádány veškeré finanční závazky k České republice.

---

²¹ Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách schválený usnesením vlády č. 210/2018 ze dne 4. 4. 2018, číslo jednací Odboru vládní agendy ÚV ČR 93/18.

Dostupný z: <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/KORNAVPF7NOI/>

²² Seznam dostupný z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/consumers/consumer-protection-policy/our-partners-consumer-issues/national-consumer-bodies_cs

Zápis provádí Evropská komise, a to na návrh Ministerstva průmyslu a obchodu. Sdružení musí předložit ministerstvu žádost o zařazení do zmíněného seznamu spolu s doklady o splnění výše uvedených podmínek.²³

Evropská směrnice nad tyto podmínky uvádí ještě podmínku toho, že nesmí být v insolvenčním řízení a o takovém subjektu nesmí být prohlášen úpadek, musí mít zavedeny způsoby, jak předcházet střetu zájmů, veřejně uvádět, jak je subjekt financován a zveřejnit informace, které prokazují, že splňuje všechna uvedená kritéria.

2.2.1.1. Racionální apatie

Jedním, a soudě dle četnosti odkazů na tento problém ve veškerých předkládaných odůvodněních k přijetí zákona²⁴ zřejmě i nejdůležitějším, z problémů, s nimiž se současná úprava klasického civilního procesu potýká, je tzv. racionální apatie. Pojem racionální apatie shrnuje, ačkoliv jistě nevyčerpává beze zbytku, pojem výše nastíněné problematiky. Hovoří se o neúměrné finanční náročnosti vymáhání bagatelních pohledávek s přihlédnutím k ekonomické situaci potenciálních žalobců. Zjednodušeně jde o situaci, kdy si spotřebitelé spočítají, že obrana jejich práv u soudu, domáhání se jejich nároku by bylo finančně náročnější vzhledem k nákladům soudního řízení, než se svého – ač oprávněného – nároku nedomáhat, resp. ne u soudu.

Toto klasické a jednoduché vysvětlení principu racionální apatie ovšem není dostačující pro vytvoření představy o tom, jak racionální apatie může fungovat v praxi. Může se jednat o vady ve výrobním procesu, přepočítání, nesprávný výklad příslušné normy atp. Tudíž lze předpokládat, že jistá možnost hromadného žalování by mohla být žádoucí i pro podnikatele, aby dostal touto cestou možnost nápravy svého jména, obchodní značky atp.

Spotřebitelé, jak vyplývá z šetření legislativního odboru Ministerstva spravedlnosti²⁵, jsou nespokojeni se stávající situací, především pak s ohledem na nástroje, které mohou v současnosti využít, aby se domohli svých práv. Toto tvrzení vyplývá ze šetření Ministerstva spravedlnosti a stává se jakousi mantrou uvažování při tvorbě legislativních předpisů; ochrana slabší strany. Právo může

---

²³ § 25 ZOS

²⁴ Viz věcný záměr návrhu zákona o hromadných žalobách z roku 2017 a důvodové zprávy ke každému ze tří návrhů zákona o hromadných žalobách/o hromadném řízení.

²⁵ Věcný záměr návrhu zákona o hromadných žalobách Příloha č. 1: Konzultace se spotřebitelskými organizacemi – shrnutí odpovědí a návrhů na zlepšení

vyvažovat rozdíly a právo vyvažuje rozdíly v sociálním, ekonomickém postavení svých respondentů. Paralelu ze světa ochrany spotřebitele můžeme spatřovat ve fungování systému sociálního zabezpečení, který se snaží dorovnávat rozdíly způsobené například fyzickými nebo i duševními postiženími, náhlými dlouhodobými nemocemi pomocí různých nástrojů (nejen) finanční podpory apod., paralelně k tomu také ochrana slabší strany ve vztahu pronajímatel-nájemce. Ochrana spotřebitele, jakožto slabší strany, za současné snahy nedevastovat podnikatele by rozhodně měla být prioritním řešením, o němž by stát měl usilovat. Jak evropská, tak na ni navazující česká legislativa se svými akty snaží výše zmíněnému dostát. Jak je patrné i z preambule Směrnice, cílem zavedení zástupných žalob (resp. hromadného řízení) není jen ochrana spotřebitele, nýbrž i vytvoření rovných podmínek pro podnikatele působící na vnitřním trhu daného členského státu a přispění ke spravedlivější hospodářské soutěži.

2.2.1.2. Nespravedlivé podnikatelské prostředí

Důsledkem nevhodné recentní právní úpravy je mimo jiné i nevhodné, resp. nespravedlivé podnikatelské prostředí. K takovému závěru došlo ministerstvo při rešerši platného právního stavu²⁶. Dochází k situacím, kdy nepoctivé podnikatelské subjekty leckdy poškozují zájmy spotřebitelů, aniž by byly potrestány, ať už ve smyslu sankce přicházející jako sekundární povinnost za nesplnění povinnosti primární, nebo ve smyslu přinucení ke splnění povinnosti primární. Dle názoru předkladatele návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním bude úprava hromadných žalob sloužit jako prevence. Hrozba v podobě hromadné žaloby všech spotřebitelů, kteří byli nepoctivým podnikatelem oklamáni (a přihlásili se do řízení), by měla pro nepoctivého podnikatele být natolik odstrašující (a to jak ve smyslu finančním – „vyplatí se nepodvádět“, tak i ve smyslu snížení společenské hodnoty podnikatele zveřejněním kauzy – „u toho šejdíře já nakupovat nebudu“), že se neopováží jednat nepoctivě.

V tomto smyslu by tak mohlo dojít k narovnání podnikatelského prostředí, protože nepoctiví podnikatelé nebudou moct profitovat z nepoctivých praktik a poctiví podnikatelé budou mít tudíž stejné možnosti profitovat, nebudou nijak

²⁶ Návrh zákona a důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním z roku 2023. Dostupný z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNCMALVTYM/> s. 34 a násl.

znevýhodnění. Ovšem to vše za předpokladu, že nebude docházet k podávání šikanózních návrhů na zahájení hromadného řízení za účelem pouhého očernění příslušných podnikatelů. Dá se předpokládat, že takový podnikatel by pak byl nakloněn jakémukoliv řešení, jen aby se zbavil černé nálepky hromadného řízení, které by proti němu bylo vedeno. I na tyto situace však legislativa pomyslela, k tomu viz podkapitolu 3.3.1. *Žaloba a její přípustnost*, s. 33 a 36.

Důvodová zpráva k návrhu zákona předpokládá, že většina utrpených újem a způsobených škod bude způsobena úmyslně a protiprávně jednajícím podnikatelem, který profituje na tom, že spotřebitele okradl. Z toho pak může plynout představa zavedení konceptu hromadných žalob s vizí: „Potrestat, nebo alespoň zastrašit nepoctivé podnikatele a ochránit slabé spotřebitele.“

V praxi ale často nemusí dojít k tam extrémním situacím, kdy by na jedné straně stál nepoctivý podnikatel, který jednal zvláště zavrženíhodným způsobem a na straně druhé nebohý spotřebitel, který nemá dostatek volní a rozumové vyspělosti, ač je dávno zletilý a plně svéprávný, na to, aby za sebe učinil vhodná ekonomická opatření. Mnozí spotřebitelé tak vůli bránit se mají, schází jim však vhodný procesní prostředek. Potřebu zavedení institutu hromadných žalob není podle mého názoru vhodné bagatelizovat extrémistickým pojetím, když praktické příklady²⁷ jsou mnohem méně extrémní, přesto dokládají potřebu zavedení hromadných žalob.

2.2.1.3. Přetíženost soudní soustavy

Po zavedení institutu hromadných žalob bude pravděpodobně možné obdobné případy řešit v rámci jednoho řízení. Tento způsob má zajistit provedení zásady procesní ekonomie a hospodárnosti řízení v praxi. Stejně tak má zajistit efektivitu soudnictví. K argumentu ulehčení přetížené soudní soustavy zavedením hromadných řízení byl vysloven i protiargument: „(...) věcně příslušné krajské soudy budou v počátku zatíženy seznamováním se s novým modelem. Historicky bylo možné takový nárůst práce vidět již při přijetí insolvenčního zákona.²⁸“ A ač se zřejmě bude jednat o dočasný stav zpočátku přijetí právní úpravy, mělo by

²⁷ „Jako příklad lze uvést jednání realitního zprostředkovatele PROLUX CONSULTING INT. s. r. o., který zneužil nezkušenosti spotřebitelů a vylákal z nich podvodnou praktikou neoprávněně finanční prostředky, čímž jim způsobil škodu. Celkově bylo dle údajů spotřebitelské organizace Společná obrana, z.s. poškozeno na 5 000 klientů a celková výše škody dosáhla 20 000 000,- Kč, na jednoho klienta tedy vychází škoda v průměru 4 000,- Kč.“ Návrh zákona a důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním z roku 2023, s. 63

²⁸ ÚLEHLOVÁ, Simona. 2020, kap. Vymezení modelu

s tímto argumentem být pracováno a měla by být přijata vhodná opatření tak, aby zavedení nové úpravy hromadného řízení nemělo zpočátku efekt spíše opačný a nestalo se, že soudy budou nadměru zatíženy, protože se budou muset s novou právní úpravou teprve seznámit.

Současná právní úprava umožňuje projednávat obdobné věci ve společném řízení, resp. lze spojit více řízení do jednoho na základě totožnosti stran nebo z důvodu skutkové souvislosti případů, nebo lze využít institutu společenství ve sporu, nebo vedlejšího účastenství. Esenciálním ustanovením v tomto ohledu je pak ustanovení § 159a odst. 2 OSŘ ve spojení s ustanovením § 83 odst. 2. První zmíněné ustanovení totiž říká, že závaznost pravomocného výroku v řízeních jmenovaných v ustanovení § 83 odst. 2 je rozšířena i na osoby, které nebyly účastníky daného řízení, v němž bylo pravomocné rozhodnutí vydáno. Konkrétně je závaznost výroku rozšířena na ty osoby, které mají proti žalovanému stejné nároky z téhož jednání nebo stavu. Zahájení jednoho řízení podle § 83 odst. 2 OSŘ (tedy mimo jiné i řízení o zdržení se protiprávního jednání ve věcech ochrany práv spotřebitelů) totiž brání tomu, aby proti těmž žalovanému probíhalo u soudu další řízení²⁹. Zahájením jednoho řízení je tedy dána překážka litispendence a jiní spotřebitelé (ti, kteří nebyli účastníky sporu) tedy nemohou uplatňovat stejné nároky proti těmž žalovanému v jiném řízení³⁰.

Takový postup sice znamená cosi jako vzorové rozhodnutí pro všechny spotřebitele mající stejné nároky vůči těmž žalovanému, nezajišťuje však stejné možnosti, které by zajišťovat mělo hromadné řízení. Nadto ani tyto instituty se nemohou měřit s hromadnou žalobou, resp. hromadným řízením, co do efektivity a procesní ekonomie a hospodárnosti. V tomto je pojetí hromadného řízení revoluční. Jednotliví spotřebitelé nemohou disponovat předmětem řízení (nejsou účastníci), ale mohou uplatnit jistá svá procesní práva a komunikovat

---

²⁹ K tomu viz USNESENÍ Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1002/2005: *K litispendenci dochází nejen tehdy, jde-li v pozdějším řízení o stejnou věc, ale i v případech uvedených v ustanovení § 83 odst. 2 o. s. ř. Překážka věci zahájené podle tohoto ustanovení nastává, jde-li v pozdějším řízení o nárok vyplývající z téhož jednání nebo stavu, o němž již bylo zahájeno řízení, a týká-li se stejného předmětu řízení, téhož žalovaného a odlišných žalobců. Zatímco překážka litispendence podle ustanovení § 83 odst. 1 o. s. ř. nastává vždy, jde-li v řízeních o stejnou věc, překážka litispendence ve smyslu ustanovení § 83 odst. 2 o. s. ř. vzniká jen ve věcech a za podmínek uvedených v tomto ustanovení nebo ve zvláštním právním předpisu.*

³⁰ ŠKÁROVÁ, Marta a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou* - 4. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2009, Linde Praha, 2009 [cit. 21.03.2024] Převzato z CODEXIS®.

Dostupné z:

https://next.codexis.cz/legislativa/CR299_2024_01_01?souvisajici=CR299&pravyPanel=komentar&datovyZdroj=komentare&souvisajiciCast=paragraf159a&strana=1&jenNejnovejsi=true&limit=10&idKomentare=LIBERIS114597&hash=paragraf159a#paragraf159a

prostřednictvím žalobce, svého zástupce, který je společný pro všechny domáhající se svého práva v téže věci (k tomu viz podkapitola 3.2. *Subjekty hromadného řízení*).

2.2.1.4. Právní nejistota

V návaznosti na předchozí úvahy o spojení věcí do jednoho řízení, lze uvést tentýž postup, ale za jiným účelem, a sice za účelem posílení právní jistoty. Za současného stavu může docházet, resp. z povahy věcí zpravidla dochází, k tomu, že skutkově obdobné věci jsou projednávány před rozdílnými soudy a soudci a jsou často posouzeny rozdílně, což je nežádoucí pro nastolování právní jistoty zajišťované zásadou v obdobných věcech obdobně, ve stejných stejně.

Zavedením institutu hromadných žalob a celého hromadného řízení se do českého právního řádu vnese více jednotnosti právě s ohledem na to, že nároky spotřebitelů o stejných skutkových základech bude možné projednat a rozhodnout o nich v rámci jediného hromadného tak, aby byla dodržena a posílena zásada jednotného rozhodování soudů.

2.2.2. Verze návrhů zákona o hromadném řízení

Aby bylo uvedeno na pravou míru, kolik návrhů zákona o hromadném řízení bylo předneseno, níže uvádím krátkou rekapitulaci legislativních počinů na tomto poli. Jednotlivé dříve navrhované úpravy jsou dle mého názoru korpusem, který byl inspirací současně projednávanému návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním.

Práce na prvním návrhu zákona o hromadném řízení můžeme datovat do roku 2017 a sice mluvíme o věcném záměru zákona. Dle Legislativních pravidel vlády, části druhé, hlavy I. Čl. 3 a násl. vypracovávají a předkládají k projednání vládě ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy věcný záměr. Tento se vypracovává ještě před vypracováním návrhu zákona, a to právě proto, že jeho smyslem je zjistit jakýsi právní a společensko-kulturní, hospodářský substrát, do něhož se následně bude případný zákon zasazovat.

Věcný záměr se vypracovává pouze tehdy, je-li obsažen v plánu legislativních prací vlády, kam se zařadí tehdy, jestliže dosavadní zákon má být nahrazen koncepčně novou zákonnou úpravou, nebo obsah návrhu zákona má spočívat v úpravě věcí, které dosud nejsou v právním řádu upraveny. Druhá

z předložených podmínek byla za dané situace naplněna, a proto Ministerstvo spravedlnosti vypracovalo svůj Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách, který byl vládou schválen na jednání dne 4. 4. 2018³¹ a zároveň bylo tímto usnesením uloženo ministru spravedlnosti vypracovat a následně předložit vládě návrh zákona o hromadných žalobách (a návrh zákona, kterým se mění zákony v souvislosti s přijetím zákona o hromadných žalobách).

Součástí Návrhu věcného záměru zákona o hromadných žalobách byla také Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace³², kterou považujeme za tradiční náležitost důvodové zprávy k předkládaným návrhům zákonů, klasicky se ale vypracovává již na počátku legislativních prací, aby v průběhu legislativního procesu byly k dispozici co nejširší data potřebná ke kvalitně zpracovanému předpisu.

Ministryně spravedlnosti a předsedkyně Legislativní rady vlády předložily vládě návrh zákona a vláda na její schůzi dne 24. 2. 2020 schválila návrh zákona o hromadném řízení a pověřila předsedu vlády k předložení vládního návrhu zákona předsedovi Poslanecké sněmovny k dalšímu projednání. Dokument skutečně Poslanecké sněmovně předložen byl a byl zaevidován pod číslem sněmovního tisku 775, který spadal do 8. volebního období Poslanecké sněmovny (dále v textu označován také jako „**první návrh zákona o hromadném řízení**“).

Nutno podotknout, že rokem 2017 nebyla úprava kolektivní ochrany práv v EU příliš rozšířenou. Pro srovnání: evropská směrnice o zástupných žalobách byla vydána až v prosinci roku 2020, tedy český návrh zákona neměl v právu unijním příliš velkou oporu. Na oficiálním vládním portále je v popisu k Návrhu věcného záměru zákona o hromadných žalobách, který byl následně vládou schválen, uvedeno, že se návrh inspiruje americkou úpravou class action. Tato skutečnost se zjevně a ne příliš šťastně promítla i ve způsobu zpracování návrhu zákona a principu, jak by podle vlády mělo hromadné řízení probíhat.

Návrh zákona byl jakousi první vlašťovkou, a ač je nám k dispozici ve znění, v němž byl rovněž vládou představen Poslanecké sněmovně, nedostatečně koreluje s někdejší (a i současným) zbytkem právního řádu. Zpracovával instituty, na něž nebyl nikdy předtím český právní řád navyklý a jednalo se tak o

---

³¹ Usnesení vlády České republiky č. 210 ze dne 4. 4. 2018, bod I.

³² Závěrečná zpráva vlády z hodnocení dopadů regulace, tzv. RIA (Regulatory Impact Assessment někde také Regulatory Impact Analysis).

novinky, které by zřejmě potřebovaly širší podporu i od jiných právních předpisů a ustálené judikatury a právně-kulturního systému, než jakou bylo bývalo možné získat za relativně krátkou dobu v období přípravy návrhu zákona a než jakou by bylo možné získat i v současnosti. Samotný Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách (resp. zákona o hromadném řízení³³) z rukou Ministerstva spravedlnosti odkazuje na modelové procesní případy, které by mohly nastat, ale nedostatečně komentuje připravenost českého právního řádu na takové procesní problematiku. Konkrétní instituty nepřijatých jednotlivých návrhů, které nebyly zapracovány do poslední projednávané verze návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním, budou rozebrány dále v této kapitole.

Druhým návrhem zákona, který byl předložen Poslanecké sněmovně, se tak stal návrh zákona o hromadném řízení z 11. 11. 2021, který byl uveden pod číslem sněmovního tisku 35 a který spadal do 9. volebního období Poslanecké sněmovny (dále v textu označován také jako „**druhý návrh zákona o hromadném řízení**“). Proces přípravy návrhu zákona byl tentokrát ale zcela odlišný od návrhu prvního. Vzhledem k tomu, že v té době již existovala evropská směrnice o zástupných žalobách, nebylo povinností vlády vypracovávat žádný věcný záměr zamýšleného zákona.

Návrh zákona také předpokládá³⁴, že příslušné normy vyplývající z evropské směrnice budou zapracovány a implementovány včas, tj. během prosince roku 2022, a zároveň bude dodržen termín nabytí účinnosti zákona avizovaný směrnicí, tj. červen roku 2023.

Tento návrh byl Poslanecké sněmovně předložen, neboť k projednání prvního návrhu s ohledem na skončení volebního období nedošlo, nicméně potřeba právní úpravy stále trvala. Návrh předložen opětovně z pokynu předsedy vlády. V tento moment je také nutno poukázat na stanovisko předsedkyně Legislativní rady vlády³⁵ (dále také jako „**LRV**“), kde doporučuje vládě neschválit návrh zákona ve znění, v němž jej vláda předkládá.

---

³³ Návrh zákona nebyl zamýšlen jako „Návrh zákona o hromadných žalobách“, veškeré návrhy v této oblasti vzniklé z dílny vlády byly nazvány „Návrh zákona o hromadném řízení“ nebo nejnovější návrh také „Návrh zákona o hromadném občanském řízení soudním“, nicméně návrh věcného záměru, který zpracovalo Ministerstvo spravedlnosti, bylo nazváno „Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách.“

³⁴ Shrnutí závěrečné zprávy RIA, bod 1., 2. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA) návrhu zákona o hromadném řízení z roku 2021.

³⁵ Stanovisko předsedkyně Legislativní rady vlády k návrhu zákona o hromadném řízení č.j. 1267/21, v Praze 4. 11. 2021.

Odůvodnění je více než relevantní. Ministerstvo spravedlnosti pouze poupravilo návrh prvotní, který ale ještě nemohl vycházet z evropské směrnice o zástupných žalobách, protože v té době ještě nebyla platná, (k dispozici byl toliko návrh směrnice) a zapracovalo věcné změny a všechny původní (k prvnímu návrhu ze dne 12. 12. 2019) připomínky LRV. Nedošlo však již k zapracování směrnice o zástupných žalobách. Už v samotném úvodu návrhu zákona absentuje referenční odkaz na evropskou směrnici, a ač se jedná o formální nedostatek, není žádný důvod pro jeho nenapravení. Ostatně jak uvádí předsedkyně LRV ve stanovisku: *Návrh je třeba dopracovat tak, aby byla prokázána, a to i v detailech, transpozice směrnice o zástupných žalobách, to platí i o dopracování všech formálních náležitostí, jimiž se podle Legislativních pravidel vlády vykazuje rozsah provedené implementace v předložených návrzích právních předpisů implementujících právo Evropské unie jako je potvrzení ustanovení, jimiž je zajišťována implementace a uvedení identifikačního čísla (CELEX) příslušného předpisu Evropské unie či připojení rozdílové a srovnávací tabulky.*³⁶

Stejně jako návrh první však ani tento návrh nebyl Poslaneckou sněmovnou projednán. Návrh byl sice předsedkyní Poslanecké sněmovny doporučen k projednání, dne 7. 1. 2022 však byl návrh vzat zpět, a tudíž k projednání nedošlo.

V pořadí pokusů o zavedení institutu hromadných žalob do českého právního řádu třetí návrh zákona o hromadném občanském řízení soudním je v současnosti projednávaný návrh. Co se týče jeho vývoje, dne 27. 4. 2022 byl usnesením vlády č. 332 schválen Plán legislativních prací vlády na zbývající část roku 2022, v němž bylo Ministerstvu spravedlnosti uloženo vypracování návrhu zákona o hromadném řízení. Návrh zákona tak byl Poslanecké sněmovně předložen 20. 12. 2022 (přesně 5 dní před dnem, od kterého se měl zákon nejpozději dle směrnice o zástupných žalobách stát součástí českého právního řádu, vejít v platnost) a byl zařazen pod číslem sněmovního tisku 523 v 9. volebním období Poslanecké sněmovny (v textu také jako „ZHOŘ“).

Tento současný návrh zákona implementuje směrnici o zástupných žalobách, tentokrát však již výrazně úspěšněji. Návrh se drží právní úpravy stanovené směrnicí o zástupných žalobách a nesnaží se nad rámec evropských

---

³⁶ Stanovisko předsedkyně Legislativní rady vlády k návrhu zákona o hromadném řízení č.j. 1267/21, v Praze 4. 11. 2021, bod II.

požadavků zavést institut hromadných žalob i do jiných odvětví, než je odvětví spotřebitelsko-právní.

Koncept zákona je vystaven odlišně, než předchozí návrhy. Odpovídá spíše kontinentálnímu právnímu systému a jeho uvažování, než tomu angloamerickému, především s ohledem na užívání odhlašovacího řízení, které v kontinentálních právních kulturách nemá svou tradici. K návrhu zákona však byly podány pozměňovací návrhy, které plánují odhlašovací řízení do zákona zahrnout. Je tudíž možné, že finální podoba zákona bude pro jisté případy umožňovat i použití odhlašovacího řízení.

ZHOŘ byl 4. 8. 2023 předsedou legislativní rady vlády doporučen vládě ke schválení³⁷ ovšem s úpravami podle připomínek Legislativní rady vlády a následně pak 16. 8. 2023 usnesením vlády schválen³⁸.

Ve výše uvedeném Stanovisku Legislativní rady vlády k návrhu zákona o hromadném řízení³⁹ č.j. 385/23, v Praze 4. 8. 2023 (dále jen „**Stanovisko**“) předseda rady vlády schvaluje celkové zaměření návrhu, podotýká, že tentokrát je směrnice v pořádku implementována, a to jak formálně, tak i obsahově. Uvádí rovněž, že v souvislosti se zákonem je zapotřebí přijetí dalšího, doprovodného zákona, kterým se mění některé zákony v návaznosti na přijetí zákona o hromadném řízení a který zajistí úpravu příslušných ustanovení a zajistí, aby byl český právní řád na zavedení hromadného řízení připraven.

Ve stanovisku se taktéž uvádí rozpory vzniklé mezi zpracovateli návrhu. Rozpory se týkají například požadavku na vypuštění povinného právního zastoupení nebo požadavku na rozšíření možnosti vedení hromadných řízení nejen ve spotřebitelských sporech, ale ve všech sporech vyplývajících z poměrů soukromého práva. Další rozpor se týká požadavku na úpravu nejen přihlašovacího, ale i odhlašovacího hromadného řízení.

Předseda Legislativní rady vlády ve Stanovisku zhodnotil návrh zákona nejen z obsahové, ale i z formální stránky. Po shrnutí celkového zaměření návrhu zákona, zhodnocení jeho vztahu k právu EU, zejména pak ke směrnici o

---

³⁷ Stanovisko předsedy Legislativní rady vlády k návrhu zákona o hromadném řízení č.j. 385/23, v Praze 4. 8. 2023, bod V. Závěr

³⁸ Usnesení vlády České republiky č. 574 ze dne 16. 8. 2023

³⁹ Stanovisko LRV bylo skutečně sepsáno k návrhu zákona o hromadném řízení, oprava názvu na současný název „zákon o hromadném občanském řízení soudním“ bylo předmětem navrhovaných úprav LRV.

zástupných žalobách, po popisu způsobu, jímž byl návrh zákona projednán a po navržení změn v návrhu předseda tento návrh doporučil vládě ke schválení. Návrh byl vládou schválen a předložen Poslanecké sněmovně.

Jak již bylo výše uvedeno, součástí přechozích verzí návrhu zákona byl rovněž princip opt-out, tedy odhlašovacího řízení. To má v praxi fungovat (a v některých jiných státech tak i funguje) následovně: spotřebitel, resp. zúčastněný člen skupiny, je do řízení přihlášen, aniž by musel aktivně jednat a hlásit se o svá práva. Osoba tak „spadne“ do role člena skupiny tím, že se jí dotýká podobný skutkový stav, který je předmětem hromadného řízení. Člen skupiny musí, stejně jako v řízení přihlašovacím, souhlasit s tím, že je řízení vedeno a že on se stane jeho součástí v roli člena skupiny. Kontroverzi vzbuzující je skutečnost, že souhlas s tím být součástí řízení, je konkludentní, tj. jestliže člen skupiny nechce, aby byl jeho nárok v řízení projednán, musí projevit svůj nesouhlas tím, že z řízení vystoupí, odhlásí se („vybere si vystoupit“ z anglického „opt-out“) a bude -již nezávisle na hromadném řízení- uplatňovat (nebo neuplatňovat) svůj nárok v individuálním řízení.

Jedná se tedy o problematiku účasti v řízení bez výslovného souhlasu účastníka, a to navíc za těch podmínek, že tento člen skupiny bude účasten hromadného civilního řízení, avšak nebude mít práva účastníka řízení, nýbrž pouze práva zúčastněného člena skupiny (k tomu viz 3.2. *Subjekty hromadného řízení*).

V odhlašovacím řízení by tedy spotřebitel byl přihlášen do hromadného řízení, aniž by mohl uplatňovat svá práva v takovém rozsahu, jako v individuálním soudním řízení. Nutno konstatovat, že ani v přihlašovacím řízení osoba nemá možnost uplatnit veškerá svá procesní práva, která by bylo možné uplatnit v rámci individuálního civilního řízení, jenže činí tak na základě vlastního přesvědčení a do hromadného řízení se aktivně přihlásila s vědomím toho, že její procesní práva jsou oproti individuálnímu řízení omezena. A to je podstatou hromadných řízení; žádný ze zúčastněných členů skupiny nemá právo volně disponovat s předmětem řízení nebo uplatňovat další procesní práva, která by mu byla náležela v individuálním řízení. A to právě z toho důvodu, že se předpokládá, že na jedno hromadné řízení připadnou řádově vysoké desítky nebo stovky

(některé zdroje hovoří i o tisících⁴⁰) zúčastněných členů skupiny, a kdyby každý měl stejná práva jako v individuálním civilním řízení, institut řízení hromadného by pozbyl smyslu.

Odhlášovací princip se shledal s různými ohlasy. Jak uvádí Šveřepová, princip přihlašovací je v českém prostředí znám, ale opt-out je pro české právníky novinkou⁴¹. K tomu pro srovnání teze ministerstva: „(...) *hromadné žaloby v části společnosti prohloubí dojem, že není potřeba se aktivně brát o svá práva (vigilantibus iura) a že postačí využít situace, kdy tak učiní někdo jiný (tzv. free riding neboli problém černých pasažérů)*“⁴² bez ohledu na to, o kterém způsobu vedení řízení bude jednáno. Vláda se rozhodla do návrhu zákona odhlášovací řízení nezakomponovat, a to právě i s ohledem na jakýsi výchovný charakter; hromadná žaloba nemá být inspirací k laxnosti spotřebitelů s tím, že za ně jejich práva bude bránit někdo jiný, má být spíše přístupnějším (než klasické civilní řízení) nástrojem k ochraně jejich práv, motivovat je v jejich aktivitě bránit jejich práva.

Naopak jedna z nejznámějších spotřebitelských organizací dTest takový přístup kritizuje: „*Systém opt-in tak vyžaduje více práce, a tedy i nákladů spotřebitelské organizace, před samotným hromadným řízením, přičemž žalovaný nárok je vždy jen částí celkové povinnosti podnikatele. To je špatně, protože podnikateli se jeho porušování práva spotřebitelů může i přes prohraný soud stále vyplácet. Opt-out (odhlášovací) systém je spravedlivější, rychlejší a lacinější pro spotřebitele a spotřebitelské organizace v pozici žalobců*“⁴³

Není pravdou, že český právní řád vůbec nezná odhlášovací princip. Jeho využití je však zjevně ne příliš frekventované a -především- je situováno (pouze) v odvětví práva insolvenčního.

Insolvenční řízení je modelově podobné hromadnému řízení v tom, že je zahájeno insolvenční řízení, je stanovena lhůta pro přihlašování pohledávek a až do uplynutí této lhůty mohou věřitelé přihlašovat (aktivně, sami za sebe) své

---

⁴⁰ K tomu pro srovnání kauza Dieselgate – Společnost SAFE DIESEL s.r.o., spotřebitelská organizace, <https://www.safediesel.cz/>.

⁴¹ ŠVEŘEPOVÁ, Kateřina. 2019, kap. Jak by měla hromadná žaloba podle tvůrců zákona vypadat?

⁴² Návrh zákona a důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o hromadném řízení z roku 2023. s. 54.

⁴³ dTest. *Vanity Club – modelový příklad pro hromadnou žalobu* [online]. [cit. 20-03-2024]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-10374/vanity-club-modelovy-priklad-pro-hromadnou-zalobu>.

pohledávky⁴⁴. Existují výjimky, při nichž se však stejně požaduje aktivní jednání věřitele, až na případ pracovněprávních pohledávek. Lze tedy shrnout, že podobný princip automatického uplatnění pohledávky (nároku), aniž by jej musel iniciovat věřitel (ten, jemuž vznikla škoda), existuje a je platnou součástí českého právního řádu.⁴⁵

---

⁴⁴ Ustanovení § 173 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon (dále jen InsZ).

⁴⁵ Návrh zákona a důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o hromadném řízení z roku 2020. s. 85 – 86.

3. Hromadné řízení

V předešlých kapitolách byly charakterizovány hromadné žaloby obecně, jejich úprava, účel, smysl apod. Tato kapitola shrnuje základní rysy hromadného řízení v České republice tak, jak je v současnosti jeho podoba navrhována. Kapitola se věnuje návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním, který k datu uzavření této práce prochází legislativním procesem v České republice (druhým čtením v Poslanecké sněmovně). V kapitole bude pro tento návrh zákona uváděna zkratka ZHOŘ. Vzhledem k tomu, že k návrhu zákona v rámci jeho projednávání v Poslanecké sněmovně byly podány pozměňovací návrhy, je možné, že jeho finální podoba bude ještě měněna. Nejedná se přitom pouze o pozměňovací návrhy k formální stránce návrhu zákona, nýbrž o nosné prvky, jako například o včlenění úpravy odhlašovacího řízení. Kapitola tedy zpracovává rané fáze ZHOŘ v legislativním procesu i některé pozměňovací návrhy poslanců. Aby nedocházelo k mýlkám ohledně obsahu, je název kapitoly uveden pouze obecně.

3.1. Základní ustanovení

Úvodní ustanovení zákona o hromadném řízení soudním se věnují nastavení základních poměrů hromadného řízení, tj. uvádějí, při kterých sporech je možné zákon použít, vymezují základní pojmy, vymezují postavení zákona v právním řádu a stanovují pravomoc a příslušnost soudu.

Hned ustanovení § 1 nám říká, co se rozumí pod pojmem hromadného řízení, a sice je jím občanské soudní řízení (jedno jediné), v němž lze projednat a rozhodnout spory týkající se práv nebo oprávněných zájmů více osob. Hromadné řízení je předmětem úpravy zákona o hromadném občanském řízení soudním, stejně jako postup v tomto řízení a následný výkon rozhodnutí vydaného v hromadném řízení. Nejedná se tedy toliko o úpravu řízení nalézacího, nýbrž i vykonávacího.

Z tohoto odstavce můžeme také dedukovat postavení zákona v právním řádu, neboť se jedná o zákon o hromadném občanském řízení soudním, tudíž bychom mohli předpokládat, že zákon bude *lex specialis* k občanskému soudnímu řádu. Aby ale nepanovala právní nejistota tam, kde ji lze snadno vymýtit, ustanovení § 3 nám určuje postavení zákona k OSŘ. OSŘ se použije jako *lex generalis*.

Zákon vymezuje některé základní pojmy, které jsou zdánlivě jasně uchopitelné. Po zevrubnějším studiu kontextu však lze zjistit, že pojmosloví k dané problematice není ucelené tak, jak by bylo žádoucí. A snad i proto by navrhovaná zákonná úprava mohla do dané situace vnést nové světlo.

Hromadnou žalobou se rozumí návrh na zahájení hromadného řízení, kterým se žalobce domáhá splnění povinnosti nebo určení, zda tu právní poměr nebo právo je či není⁴⁶.

Skutečnosti, které jsou stejné, nebo které jsou podobné do té míry, že je účelné, aby práva nebo oprávněné zájmy založené na těchto rozhodných skutečnostech byly projednány a rozhodnuty v hromadném řízení, se nazývají podobným skutkovým základem⁴⁷. Stejný nebo v hlavních rysech podobný skutkový základ je pak podmínkou pro to, aby byla hromadná žaloba přípustná.

3.2. Subjekty hromadného řízení

3.2.1. Žalobce a žalovaný

Hlava třetí zákona o hromadném řízení soudním se věnuje subjektům řízení. Hlava je pak dále dělena na díly, a sice na díl věnovaný účastníkům hromadného řízení a na díl věnovaný zvláštním subjektům hromadného řízení. Toto rozdělení subjektů je klíčové právě pro fungování hromadného řízení tak, aby byl naplněn cíl dosažení hospodárnosti a ekonomičnosti řízení.

V klasickém civilním řízení rozeznáváme odlišné pojetí účastníků. Žalobce je ten, kdo podává návrh a zároveň ve svém návrhu označí žalovaného – tzv. první definice účastníků pro sporná řízení⁴⁸. V řízení nesporném evidujeme další dvě definice účastenství: dle druhé definice účastníků jsou účastníky řízení navrhovatel a ten, o jehož právech a povinnostech má být v řízení jednáno a dle té třetí je pak účastníkem řízení navrhovatel a ten, koho za účastníka označí zákon⁴⁹. Zpravidla tedy dochází k situacím, zejména v řízeních sporných, kdy jeden žalobce podává návrh na zahájení řízení proti jednomu žalovanému.

Hromadné řízení předpokládá odlišnou skladbu zúčastněných subjektů. Z ustanovení § 7 ZHOŘ: „Účastníky hromadného řízení jsou žalobce a žalovaný“, je

---

⁴⁶ § 2 písm. a) ZHOŘ.

⁴⁷ § 2 písm. b) ZHOŘ.

⁴⁸ viz § 90 OSŘ.

⁴⁹ viz § 6 zákona č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních (dále také „ZŘS“).

patrné, že vymezení účastníků zůstává stejné jako v klasickém civilním řízení a platí pro ně stejná, rovná práva.

Postavení se ale zásadně mění pro spotřebitele, který se bude svého nároku domáhat. Podle OSŘ je taková osoba žalobcem, který je tzv. *dominus litis*, pán sporu. A dle zásady dispoziční má tudíž spotřebitel v roli žalobce všechna procesní práva, která mu zaručuje právě OSŘ. Bude-li se ale spotřebitel domáhat svého práva v rámci hromadného řízení, bude pouze v roli tzv. zúčastněného člena skupiny, kterému nesvědčí veškerá procesní práva předestřená OSŘ, a to právě s tím odůvodněním, že tento kompletní „balíček“ procesních práv náleží žalobci, nikoliv zúčastněnému členu skupiny. Jednotlivý spotřebitel v hromadném řízení tedy musí své případné připomínky (např. ke změnám předmětu řízení apod.) směřovat k žalobci.

Žalobce v hromadném řízení může být pouze právnická osoba, která je zapsána do seznamu oprávněných osob podle zákona o ochraně spotřebitele, nebo více takových osob. Úlohou žalobce je vystupovat v hromadném řízení jménem skupiny, kterou zastupuje. Skupinou se v tomto případě rozumí skupina zúčastněných členů.

V praxi by skutečnost, zda je žalobce zapsán do seznamu oprávněných osob podle ZOS, měla být ověřována soudem, a to neprodleně při prvním úkonu, který žalobce v hromadném řízení učinil. Zpravidla se tak bude dít s podáním návrhu na zahájení hromadného řízení, a soud tudíž bude splnění této podmínky zkoumat společně s ostatními podmínkami při zahájení řízení. Seznam právnických osob oprávněných k ochraně spotřebitele je veden Evropskou komisí a je zveřejňován ve věstníku Evropské unie. Kdokoli, kdo ví o existenci takového seznamu a možnosti nechat se zastoupit organizací na ochranu spotřebitele, si může ověřit, zda organizace nabízející spotřebitelům takové zastoupení, je k němu skutečně oprávněna. Tímto jsou chráněni spotřebitelé před podvodnými návrhy ohledně vymáhání práv spotřebitelů u soudu.

V České republice je rovněž možné, a více účelné, obrátit se na Ministerstvo průmyslu a obchodu. Spotřebitelská sdružení musí totiž vždy nejprve předložit Ministerstvu průmyslu a obchodu žádost a současně splnit podmínky stanovené § 25 ZOS, aby je ministerstvo navrhlo k zápisu Evropské komisí. Existuje tudíž kromě mezinárodního seznamu vedeného Evropskou komisí, ještě seznam národní, vedený Ministerstvem průmyslu a obchodu. V České republice je

tímto způsobem v současnosti evidováno dvanáct takových spotřebitelských sdružení, např.: dTest, Sdružení českých spotřebitelů, Generation Europe. Podávat přeshraniční žaloby (žalobu podává k tomu oprávněný subjekt v jiném členském státě, než ve kterém je registrován) mohou jen ty subjekty, které jsou vedeny v seznamu vedeném Evropskou komisí (nestačí být veden v národním seznamu).

Žalobce je v hromadném řízení zástupce zúčastněných členů skupiny. V rámci řízení vystupuje vlastním jménem (právnícké osoby) a v zájmu skupiny. Tyto dva požadavky se nijak nevyklučují, když žalobce není osobou, která by v rámci řízení měla něco získat pro sebe, nýbrž ještě před zahájením řízení do ochrany práv spotřebitelů vstupuje s úmyslem ochránit jejich práva u nezávislého soudu. Žalobce odpovídající požadavkům navrhovaného zákona musí být neziskovou osobou.

Žalovaný je v hromadném řízení ten, proti němuž směřuje hromadná žaloba. Je jím fyzická nebo právnícká osoba, která sama nebo prostřednictvím jiného vystupuje v rámci své obchodní činnosti, podnikání nebo samostatného výkonu svého povolání⁵⁰. Lze předpokládat, že tato konstrukce obsažená v návrhu ZHOŘ bude ještě měněna s ohledem na pozměňovací návrhy, které byly předloženy. Navrhuje se v celém zákoně používat koncept spotřebitele a podnikatele, tj. ten, proti němuž směřuje hromadná žaloba, by byl označen za podnikatele.⁵¹

3.2.2. Zvláštní subjekty řízení

Co se týče zvláštních subjektů hromadného řízení, rozumíme jimi tzv. zúčastněné členy skupiny. Zúčastněný člen skupiny není účastníkem řízení, tj. nemůže se účastnit řízení, podávat návrhy, disponovat předmětem řízení a uplatňovat jiná procesní práva, která by náležela účastníku řízení, nebo i vedlejšímu účastníku řízení. Nejedná se tedy o žádnou známou formu účastníka řízení. Návrh zákona zde předestírá formu účastenství *sui generis*, a to právě s odkazem na požadavky směrnice o zástupných žalobách, která vyžaduje, aby účastníkem řízení mohl být na straně žalobce pouze ten subjekt, který je v hromadném řízení oprávněn podat hromadnou žalobu. V tomto postupu a rozložení procesních stran také tkví celý princip fungování hromadného řízení.

⁵⁰ Ustanovení § 4 ZHOŘ.

⁵¹ COGAN, Josef, Jakub MICHÁLEK, Marek BENDA, Michael KOHAJDA, Jan JAKOB a Karel HAAS. Pozměňovací návrh k návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním [online]. Dokument č. 4038. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=240790>.

Zúčastněným členem skupiny bude tedy podle české právní úpravy ten, o jehož nároku se žalobce domnívá, že vykazuje stejné znaky skutkového základu, jako vykazují nároky ostatních zúčastněných členů skupiny. A zároveň tento člen uplatní svoje právo tím, že se přihlásí k hromadnému řízení podáním přihlášky. Tento znak je definičním právě pro hromadné řízení přihlašovací (opt-in řízení). Vzhledem k tomu, že je působnost zákona omezena pouze na spotřebitelsko-právní spory, zúčastněným členem skupiny bude vždy spotřebitel, který byl zkrácen na svých právech jednáním podnikatele.

V řízení odhlašovacím (opt-out řízení), které návrh zákona neupravuje, by zúčastněnému členu skupiny, spotřebiteli, postačovalo pouze toliko, aby jeho nárok vůči podnikateli splňoval stejné znaky co do skutkového základu nároků ostatních členů skupiny. Nárok takového spotřebitele by nemusel být přihlášen do řízení přihláškou. Naopak, takový spotřebitel, který by se stal účastníkem hromadného řízení bez svého explicitně vyjádřeného souhlasu se jím stát, by se musel z řízení odhlásit, aby se jej řízení netýkalo.

Odhlašovacímu řízení je vyčítáno absolutní popírání zásady *vigilantibus iura scripta sunt*. Protiargumenty znějí tak, že spotřebitel vyslovuje své přání být účastníkem řízení, svůj souhlas, konkludentně tím, že z řízení nevystoupí. V této věci se však nabízí otázka, zda taková přemíra poskytované ochrany „slabší straně“ – spotřebiteli – je skutečně i pro spotřebitele samotného žádoucí a zda se nejedná jen o další snahu o ochranu, která je nevyžádaná.

K tomu nutno dodat, že související argumenty pro nezakotvení odhlašovacího řízení operují s tím, že by se mohlo jednat o šikanu podnikatelů. Kdyby totiž jakákoliv vada výrobku, způsobená byť i z nedbalosti podnikatele, měla mít za následek nejen náhradu škody, resp. nejčastěji v praxi vydání bezdůvodného obohacení, způsobené spotřebitelům, což je po podnikateli spravedlivé požadovat, nýbrž i náklady hromadného řízení, jehož účastníky by byli automaticky všichni spotřebitelé se zakoupeným vadným výrobkem, kteří se z hromadného řízení neodhlásili, mohl by takový přístup být pro podnikatele devastující. Ač návrh zákona úpravu odhlašovacího řízení neobsahuje, byl podán pozměňovací návrh poslance Patrika Nachera. Ten usiluje o to, aby do ZHOŘ byla zakomponována další část, která by se věnovala pouze bagatelním nárokům: „Hromadné řízení o nepatrné nároky v prvním stupni.“ Nepatrný nárok by podle pozměňovacího návrhu měl představovat částku 1500 Kč na jednotlivého

spotřebitele (částka zvolená v návaznosti na nedávnou novelu exekučního řádu)⁵². Byl podán také návrh poslance Josefa Fleka, který je obdobný, za nepatrný nárok však označuje částku do 3 000 Kč⁵³. Návrhy se shodují v tom, že spotřebitelé s nepatrnými nároky by měli být do řízení přihlášení automaticky a pouze v případě, že nebudou chtít být zúčastněnými členy skupiny, museli by se z řízení odhlásit.

Jak již bylo uvedeno výše, zúčastněný člen skupiny sice není účastníkem řízení, přesto jsou mu však přiznána procesní práva v hromadném řízení. Zúčastněný člen skupiny tak má možnost vzít zpět přihlášku, pomocí níž se do hromadného řízení přihlásil, má právo vyjádřit se k předmětu nebo průběhu řízení, právo požadovat informace o průběhu řízení, právo nahlížet do spisu a má rovněž právo podávat námitky proti návrhu smíru, návrhu na změnu hromadné žaloby nebo návrhu na její zpětvzetí a v neposlední řadě taktéž právo vyjádřit se k odvolání.

3.3. Řízení

3.3.1. Žaloba a její přípustnost

Hromadné řízení je řízení zahajované na návrh. To znamená, že se zahajuje podáním hromadné žaloby. Hromadná žaloba musí mít kromě náležitostí návrhu na zahájení řízení podle OSŘ taktéž:

- a) označení, že jde o hromadnou žalobu,
- b) předpoklady členství ve skupině,
- c) uvedení skutečností, které svědčí o splnění podmínek přípustnosti hromadné žaloby podle § 15 (viz přípustnost hromadné žaloby níže),
- d) výši odměny, bude-li žalobce požadovat odměnu, a uvedení skutečností, které svědčí o přiměřenosti navržené odměny, popřípadě sdělení, že žalobce tuto odměnu požadovat nebude.

Návrh zákona tedy nejen, že v úvodu charakterizuje vztah k občanskému

---

⁵² NACHER, Patrik. *Pozměňovací návrh k vládnímu návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním*. 2024, IX. volební období. Dokument č. 3913. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=233135>

⁵³ FLEK, Josef. *Pozměňovací návrh k vládnímu návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním*. 2024, IX. volební období. Dokument č. 4018. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=240758>

soudnímu řádu, jakožto *lex generali*, nýbrž i v předmětném ustanovení § 13 návrhu zákona výslovně uvádí, že se zde subsidiárně použije právě občanský soudní řád, co se týče obecných náležitostí návrhu. Nad tyto obecné náležitosti pak jmenuje ještě náležitosti zvláštní.

Jako podmínku přípustnosti, ačkoliv ne explicitně uvedenou mezi ostatními podmínkami přípustnosti hromadné žaloby, můžeme označit také podmínku zastoupení žalobce advokátem. Odůvodnění zakotvení této povinnosti v zákoně je logické; hromadné řízení má mnoho formálních náležitostí, které musí být splněny, aby mohlo dojít vůbec k samotnému zahájení řízení v meritu věci. Věc vyžaduje právní posouzení, právní posouzení skutkových základů a vyžaduje se rovněž úvaha, zda hromadná žaloba je vhodným způsobem řešení sporu. V hromadných řízeních bude často kladen důraz na vyřízení věci v přiměřené lhůtě právě s ohledem na mnohost podobných nároků. Schopnost činit procesní úkony tak, aby neměly jak obsahové, tak ani formální vady, se nepředpokládá od subjektu, jehož povinností není být znalý práva.

Zároveň by úprava obligatorního právního zastoupení měla minimalizovat pokusy o zjevně bezdůvodná či šikanózní podání ze stran žalobců, neboť při zakotvení právního zastoupení se předpokládají vyšší náklady hromadného řízení vynaložené právě na právní zastoupení žalobce. Náklady na právní zastoupení jsou v civilním občanském řízení zpravidla fakultativně vynaložené náklady. I z toho důvodu, že v hromadném řízení se bude jednat o náklady obligatorní, se předpokládá snížení počtu podání, které nebudou mít ve věci úspěch. V hromadném řízení se totiž – stejně jako v klasickém civilním řízení – vychází ze zásady, že náklady řízení hradí ten, kdo neměl úspěch ve věci. Byla-li by tudíž podána žaloba, která by byla čistě šikanózního charakteru, náklady na takové řízení by nesl žalobce. A protože žalobce musí být v řízení zastoupen advokátem (k zastoupení žalobce nestačí osoba s právním vzděláním, která ale není advokátem, vyžaduje se zásadně zastoupení advokátem) náklady budou navýšeny o odměnu za advokátní zastoupení. V důsledku se předpokládá, že žalobce, který nebude přesvědčen o právoplatnosti svého nároku, od jeho vymáhání soudní cestou v hromadném řízení upustí.

I toto hledisko však ještě projde diskusemi. Ve věci povinného právního zastoupení byl rovněž podán pozměňovací návrh, který apeluje na zákonodárce, aby ponechal k dispozici rovněž možnost pro spotřebitelské organizace nechat se

zastoupit osobou s právním vzděláním, která však není advokátem, a která jedná jménem spotřebitelské organizace podle § 21 OSŘ, tj. je jejím zaměstnancem.

Kromě povinného právního zastoupení, splnění náležitostí hromadné žaloby a dalších obecných podmínek, jejichž splnění je nezbytné, aby řízení mohlo být zahájeno, najdeme v ustanovení § 15 návrhu zákona taxativně vyjmenovány podmínky přípustnosti hromadné žaloby za účelem zahájení hromadného řízení. Jednotlivé podmínky musí být splněny kumulativně. Jedná se o tyto podmínky:

- a) žalobce splňuje podmínku podle § 8 odst. 1 (tj. žalobce je právnická osoba, která je zapsána do seznamu oprávněných osob),
- b) žalobce jedná v zájmu skupiny a není ve střetu zájmů,
- c) skupina má alespoň 20 členů,
- d) tvrzená práva nebo oprávněné zájmy členů skupiny jsou založeny na podobném skutkovém základu,
- e) nebyla podána ve zneužívajícím úmyslu,
- f) není financována třetí osobou, která je konkurentem žalovaného, je na žalovaném závislá nebo která nepřiměřeně ovlivňuje žalobce způsobem, který by poškodil zájmy skupiny.

Dalo by se namítnout, že leckteré spory by podle výše uvedeného výčtu podmínek bylo možné projednat za pomoci institutů jako spojení více řízení do jednoho na základě totožnosti stran či z důvodu skutkové souvislosti, nebo institutu společenství ve sporu, nebo vedlejšího účastenství. Některé spory takto skutečně bude možné projednat, ale hromadné řízení má sloužit několika výše popsaným cílům, viz podkapitola 1.1.

Účel přijetí úpravy. Mimo jiné tak jde o úsporu času i prostředků, nákladů – uspořené rovněž tím, že v hromadném řízení zúčastnění členové skupiny nemají stejná procesní práva, jako by měli v roli účastníků v řízení individuálním. Pro srovnání pak z šetření Ministerstva spravedlnosti z roku 2017 plyne, že institut spojení dvou řízení do jednoho na základě shody skutkových okolností se v praxi téměř nevyužívá. Taková situace zřejmě souvisí s tím, že český civilní

proces je ve své tradiční podobě pojat velice individualisticky, což se v daném případě spotřebitelům finančně nevyplácí⁵⁴.

Při posuzování podmínek je potřeba rozlišovat:

- a) obecné procesní podmínky
- b) obecné náležitosti žaloby
- c) podmínky přípustnosti hromadné žaloby
- d) náležitosti hromadné žaloby⁵⁵.

V zásadě pak platí, že pod písmeny a) a b) se rozumí obecné podmínky, jejichž splnění se vyžaduje vždy, pokud má být zahájeno soudní řízení a vyplývají z občanského soudního řádu, který se zde použije subsidiárně. Kdežto podmínkami pod písmeny c) a d) se rozumí podmínky vyplývající ze speciální úpravy hromadného řízení.

Teprve, jsou-li splněny podmínky přípustnosti hromadné žaloby a hromadná žaloba má veškeré náležitosti, může být hromadné řízení zahájeno. Jestliže by některá z nich splněna nebyla a její nesplnění by nebylo možné napravit, zakládá tento nedostatek podmínky řízení nepřipustnost hromadné žaloby. V takovém případě by řízení muselo být zastaveno a jednotlivci, resp. zúčastnění členové skupiny, by byli odkázáni na vymožení jejich nároků v rámci individuálních řízení (nebo popřípadě v jiném hromadném řízení).

O přípustnosti hromadné žaloby rozhoduje soud usnesením, které má být vydáno nejpozději do 2 měsíců od zahájení řízení. Zahájeným řízením se v tomto případě míní řízení o přípustnosti hromadné žaloby, které také bývá označováno jako certifikace. Během tohoto procesu má soud rozhodnout toliko o přípustnosti žaloby co do podmínek řízení. Nebude tedy rozhodovat o jednotlivých nárocích ve věci samotné. Pro rozhodnutí o přípustnosti žaloby může soud nařídit ústní jednání.

V případě, že soud shledá nedostatek podmínek řízení, učiní vhodná opatření k jejich odstranění. Jestliže tento nedostatek odstranit nelze, soud hromadné řízení zastaví. Je-li řízení zastavováno z důvodu nepřipustnosti žaloby,

---

⁵⁴ Návrh zákona a důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním z roku 2023. s. 58 – 59.

⁵⁵ Tamtéž. s. 130.

nejedná se o meritorní rozhodnutí ve věci. Takové rozhodnutí tudíž nezakládá překážku věci již rozhodnuté.

V případě zastavení řízení není povinností soudu, nýbrž povinností žalobce, vyrozumět členy skupiny o zastavení řízení a o jejich právu zahájit individuální řízení, v němž se mohou domoci jejich nároku, popř. je žalobce uvědomí o změně hromadného řízení a o právu členů skupiny vzít jejich přihlášku zpět. K tomu viz podkapitolu č. 3.4. *Vztah k jiným řízením*

V daném případě by mohla vyvstat otázka, proč by měl žalobce členy skupiny informovat o zastavení řízení, když je veden rejstřík hromadných řízení, z něhož bude průběh hromadného řízení patrný. Povinnost žalobce informovat je zde však stanovena adekvátně, neboť v případě, že je řízení zastaveno ještě před tím, než došlo k certifikaci, žádná informace o tom, jak certifikační řízení proběhlo, se v rejstříku neobjeví. Členové skupiny budou za takové situace odkázáni pouze na sdělení žalobce. Toto opatření má chránit žalované před šikanózními návrhy ze stran žalobců, kteří by zamýšleli vzbudit veřejný poprask nad podáním hromadné žaloby. Je ale otázkou, zda je tento mechanismus ochrany dostačující, když v prvotních fázích se od soudu nepředpokládá, že věcně posoudí uplatňované nároky.⁵⁶

Jestliže jsou splněny všechny výše uvedené podmínky v řízení o přípustnosti hromadné žaloby nutné pro zahájení řízení o hromadné žalobě samotné, soud vydá usnesení o přípustnosti hromadné žaloby. Náležitosti tohoto usnesení jsou stanoveny obecně v § 157 OSŘ a pak HŘS dále stanovuje, co musí být součástí výrokové části usnesení, a sice:

- a) vymezení předmětu sporu a skutkového základu hromadné žaloby
- b) vymezení skupiny a jejích členů
- c) uvedení výše odměny, pokud žalobci podle tohoto zákona náleží
- d) výzvu k přihlašování a rovněž lhůtu, do kdy je možné se do řízení přihlásit
- e) způsob uveřejňování informací o probíhajícím řízení

Body a), b) a c) představují jakési shrnutí závěrů, ke kterým soud došel v řízení o přípustnosti hromadné žaloby. Bodem a) se míní přesné vymezení

---

⁵⁶ HOKR, Tomáš, MUNZAR, Tomáš. 2020, kap. Negativní důsledky spojené s hromadným řízením.

sporu, které je důležité nejen pro projednávanou věc, ale rovněž pro budoucí spory, které by mohly být proti žalobci vedeny. Rovněž skutkový základ hromadné žaloby musí být vymezen srozumitelně, aby se v následném soudem stanovené lhůtě mohli do navazujícího řízení o hromadné žalobě přihlašovat ti spotřebitelé, kteří za žalovaným evidují obdobné nároky.

Tento aspekt velice úzce souvisí s písmenem b). Vymezení skupiny a jejích členů uvedené v usnesení o přípustnosti hromadné žaloby není konečné. Soud pouze vymezí předpoklady členství pomocí obecných znaků jednotlivých případů. Esenciální tak bude právě vymezení skutkového základu žaloby a v důsledku tomu kterému případu společné otázky, které budou v řízení řešeny, aby se potenciální členové skupiny mohli do řízení přihlásit. Vymezení skupiny by podle důvodové zprávy ministerstva mohlo vypadat například takto: *Členství ve skupině splňuje každý, kdo uzavřel smlouvu se společností Alfa, a.s. o poskytování služeb beta mezi 1. lednem a 31. březnem 2022, a komu zároveň tato společnost naučtovala poplatek ve výši 50,-Kč, aniž za něj poskytla služby. Poplatek byl strhnut ve prospěch čísla účtu: 123456789/1111*⁵⁷.

Odměna se vypočítává v souladu s § 64 a násl. a soud vychází z podkladů, které žalobce soudu předložil v hromadné žalobě, kdy její určení bude vždy procentuální. A zároveň nesmí přesáhnout 5 % z prisouzeného plnění.

- Lhůta stanovuje soudce s přihlédnutím ke všem relevantním případům. Zákon mu však stanoví dolní hranici v délce minimálně 3 hranici horní, 4 měsíců. Lhůta se počítá od uveřejnění pravomocného přípustnosti hromadné žaloby v rejstříku hromadných řízení. A dále způsob uveřejňování informací o řízení, viz podkapitola označení všech zúčastněných členů skupiny s uvedením, zda je jim přiznáváno právo
- u rozsudku na plnění, které spočívá v konání, plnění náležející jednotlivým zúčastněným členům skupiny
- způsob a lhůtu k plnění.

Ve výrokové části musí soud rozlišit procesní a hmotněprávní členství ve skupině podle toho, zda právo či oprávněný zájem toho kterého člena skupiny bylo v řízení prokázáno. Člen skupiny může splňovat požadavky na členství ve

---

⁵⁷ Návrh zákona a důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním z roku 2023, s. 137

skupině, ale jeho nároky se nemusí podařit prokázat a bude tak členem skupiny pouze procesně vzato. Jestliže členství ve skupině prokázáno bylo (byť i částečně), soud musí u rozsudku na plnění určit výši plnění, které náleží jednotlivým členům skupiny, a zároveň stanovit způsob, jak má být plněno a do kdy tak může žalovaný dobrovolně učinit.

Aby soud nemusel ve výroku jmenovat jednotlivé členy skupiny, lze pouze odkázat na seznam zúčastněných členů skupiny. Pokud soud zvolí tento postup, musí být seznam zúčastněných členů skupiny přiložen jako součást výrokové části rozsudku.

Soud musí ve výroku rozhodnutí rovněž určit výši odměny, která bude náležet žalobci v návaznosti na procento určené v usnesení o přípustnosti hromadné žaloby. Když se řízení končí, je již evidentní celková výše plnění, kterou má žalovaný poskytnout. Odměna žalobce je tedy ve výroku určená konkrétní částkou. Nadto je třeba, aby soud, když určuje jednotlivá plnění, která mají obdržet jednotliví členové skupiny, od nich již odečetl částku, která náleží žalobci jako odměna za jeho činnost v hromadném řízení. Pokud ovšem soud neuložil povinnost uhradit odměnu žalobci straně žalované.

Výrok pravomocného rozsudku je závazný pro všechny zúčastněné členy skupiny ke dni vydání rozhodnutí.

Uveřejňování informací a rejstřík hromadných řízení. Obecně však nutno konstatovat, že byla-li hromadná žaloba shledána přípustnou, soud uveřejní tuto žalobu spolu s usnesením o její přípustnosti v rejstříku hromadných řízení.

3.3.2. Zahájení

Hromadné řízení ve věci samé je zahájeno dnem, kdy bylo uveřejněno pravomocné usnesení o přípustnosti hromadné žaloby v rejstříku hromadných řízení. Zahájením hromadného řízení ve věci samé se zahajuje druhá fáze řízení, a sice ta nalézací. Jedná se o úkon soudu, kterým soud dává na vědomí, že počíná běžet lhůta pro přihlašování do řízení.

Aby ale uveřejněné usnesení o přípustnosti hromadné žaloby oslovilo co nejvyšší možný počet potenciálních zúčastněných členů skupiny, zakotvuje ZHOŘ rovněž oznámení o zahájení hromadného řízení ve věci samé. Mohlo by se zdát, že se jedná o duplicitní úpravu k předchozímu ustanovení, opak je však

pravdou. Ustanovení § 22 a 23 ukládá povinnost žalobci, aby bez zbytečného odkladu uveřejnil oznámení o zahájení hromadného řízení ve věci samé. Oznámení žalobce má být jakýmsi mezistupněm v komunikaci mezi soudem a širokou (laickou) veřejností, neboť se předpokládá, že usnesení o přípustnosti hromadné žaloby bude koncipováno odborně a laické veřejnosti by nemusely být srozumitelné veškeré podmínky pro přihlášení se do řízení.

Obdobné oznámení je žalobce povinen vydat i v případě, že soud během řízení dospěje k závěru, že nebyla splněná některá z podmínek řízení, a řízení zastaví.

3.4. Vztah k jiným řízením

Ve vztahu k jiným řízením rozeznáváme dvě podskupiny: vztah hromadného řízení k jinému hromadnému řízení, tzv. mnohost hromadných řízení, a vztah hromadného řízení k individuálnímu řízení. Stranou pak stojí zvláštní ustanovení o vztahu k insolvenčnímu řízení.

Dle současného ZHOŘ pravomocné usnesení o přípustnosti hromadné žaloby nebrání tomu, aby ve sporu o práva nebo oprávněné zájmy členů skupiny v rozsahu vymezením v usnesení o přípustnosti hromadné žaloby probíhalo u soudu jiné hromadné řízení. To znamená, že podle současného návrhu zákona by bylo možné vést několik hromadných řízení v téže věci, aniž by byla dána překážka litispendence. Taková úprava je mezi odborníky kritizována⁵⁸ a lze předpokládat, že během legislativního procesu dojde k její změně, neboť přímo odporuje účelu hromadného řízení.⁵⁹ To je patrné i z původní důvodové zprávy k návrhu ZHOŘ, kde bylo uvedeno: „*Ustanovení o překážce litispendence je logickým požadavkem plynoucím z obecných pravidel procesního práva – cílem je zabránit tomu, aby v téže věci nebylo vedeno desítky hromadných řízení. V opačném případě by došlo k popření smyslu a účelu kolektivního řešení sporů, kterým je mj. snaha o odbřemenění soudů. Jedná se též o částečnou transpozici čl. 9 odst. 4 směrnice (...).*“⁶⁰

---

⁵⁹ K tomu viz Zákon o hromadných řízeních opět středem odborných diskusí. *Advokátní deník*, odst. 2 a pro srovnání také SYLLA, Michal. Odst. 7.

⁶⁰ Původní návrh důvodové zprávy k zákonu o hromadném občanském řízení soudním z roku 2023, s. 113

Nadto současná důvodová zpráva k ZHOŘ uvádí, že „z důvodu posílení efektivity a hospodárnosti“ by bylo vhodné zavést tuto možnost vedení několika hromadných řízení a případně i alternativu spojení řízení a zastavení jednoho z vícero hromadných řízení v téže věci⁶¹. Lze shrnout, že ustanovení věnující se mnohosti hromadných řízení konceptuálně nenavazují na smysl a účel zavedení této právní úpravy do stávajícího právního řádu, ba dokonce podle názoru některých soudců nereflektují současný stav justice. Například dvouměsíční lhůta k vydání rozhodnutí v rámci certifikační fáze je podle místopředsedy Nejvyššího soudu JUDr. Petra Šuka absolutně nerealistická. K tomu doplňuje místopředseda Krajského soudu v Praze JUDr. Jiří Grygar, Ph.D., že náročná agenda hromadných žalob bude jen těžko zvládnutelná bez zavedení elektronických soudních spisů, nehledě na nedostatečné zajištění odborného soudního aparátu⁶².

Změna hromadného řízení by měla probíhat tak, že jakmile soud zastaví jedno z hromadných řízení, která probíhají současně ohledně týchž práv nebo oprávněných zájmů skupiny, stanou se zúčastnění členové skupiny ze zastaveného hromadného řízení zúčastněnými členy skupiny nadále probíhajícího hromadného řízení, ledaže by žalobce v probíhajícím řízení projevil nesouhlas. Zákon počítá dokonce se situací, že ohledně týchž práv nebo oprávněných zájmů skupiny probíhají více než dvě hromadná řízení. Nastala-li by taková situace, zúčastnění členové skupiny ze zastaveného hromadného řízení by se stali zúčastněnými členy skupiny hromadného řízení, které bylo zahájeno jako první.

V případě zastavení jednoho řízení tak ke změně zúčastněných členů skupiny dojde automaticky, tj. má se za to, že tito se stali zúčastněnými členy skupiny probíhajícího řízení, pokud se neukáže opak. Opak by se ukázal tak, že žalobce v probíhajícím řízení nebude s touto změnou souhlasit, nebo by zúčastnění členové skupiny vzali svou přihlášku zpět, a to v jednoměsíční lhůtě od uveřejnění informace o změně hromadného řízení v rejstříku.

Druhou podskupinou je vztah hromadného řízení k individuálnímu řízení. Konstrukce těchto ustanovení je s ohledem na překážku litispendence obdobná jako v předchozím případě. Pravomocné usnesení o přípustnosti hromadné žaloby nebrání tomu, aby ve sporu o práva nebo oprávněné zájmy členů skupiny

---

⁶¹ 19. Návrh zákona a důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním z roku 2023. s. 141

⁶² Zákon o hromadných řízeních opět středem odborných diskusí. *Advokátní deník*, odst. 8-10

v rozsahu vymezením v usnesení o přípustnosti hromadné žaloby probíhalo u soudu individuální řízení.

Zúčastněný člen skupiny, který zahájil vůči žalovanému individuální řízení s podobným skutkovým základem, jaký je vymezen i usnesením o přípustnosti hromadné žaloby, se může přihlásit do hromadného řízení, jestliže o přihlášení vyrozumí bez zbytečného odkladu soud, který vede individuální řízení. Individuální řízení bude přerušeno a v případě, že v hromadném řízení dojde k rozhodnutí ve věci samé nebo ke smíru, bude zastaveno. O nákladech řízení soud rozhodne v návaznosti na výsledek hromadného řízení. A v případě, že by v hromadném řízení nebylo o nároku toho člena skupiny, jehož individuální řízení bylo přerušeno, rozhodnuto v plném rozsahu, resp. že by v individuálním řízení bylo nárokováno více, než bylo přisouzeno v hromadném řízení, pokračuje soud v individuálním řízení, jakmile se o této skutečnosti dozví.

Prozatím zůstává nezodpovězenou otázkou, jaká bude konečná podoba úpravy vztahu hromadného řízení k jiným řízením. Dá se předpokládat, že na toto téma ještě budou vedeny diskuse. Stávající úprava se zdá být neúčelná právě s ohledem na skutečnost, že neulehčí justici a nezajistí hromadné řízení, v němž by byly najednou vypořádány jednotlivé nároky všech spotřebitelů, kteří byli jedním žalovaného dotčení.

Situace se ale nezdá o moc lepší (z hlediska ulehčení justici) pro případ, že by o jednom skutkovém základu bylo možno vést pouze jedno hromadné řízení. Spotřebitelé, kteří přes snahu soudu ani žalobce nezaznamenají, že je takové řízení zahájeno, se svých nároků buď domáhat vůbec nebudou (a tito pravděpodobně statistiku nijak nenaruší, protože na jejich apatii nelze poskytnout již žádný další právní nástroj), anebo budou, a k dispozici bude již pouze individuální řízení, protože pro zahájení řízení hromadného již bude existovat překážka věci zahájené nebo rozhodnuté. A tím bude justice zatížena stejně jako doposud. Anebo méně, ale pouze o ten počet spotřebitelů, kteří se přihlásili do hromadného řízení včas.

V takových případech by pak bylo nutné apelovat (a je otázka, ze strany koho by měl apel přicházet a v jaké podobě) na žalobce, aby zařídili nejen obecnou osvětu společnosti a informovali spotřebitele o tom, že právní řád jejich státu jim možnost hromadně žalovat nabízí, ale aby rovněž individuálně zpravili

potenciální členy skupiny, že je zahájeno to které individuální řízení a že se mají včas přihlásit.

Co se týče řízení insolvenčního, jestliže je v rámci insolvenčního řízení rozhodnuto o úpadku žalovaného, zúčastnění členové skupiny mohou svá práva uplatnit v insolvenčním řízení. O situaci je musí informovat žalobce. Žalobce zúčastněné členy rovněž informuje o způsobu uplatnění jejich práv v insolvenčním řízení. Jestliže dojde k prohlášení konkursu nebo ke schválení oddlužení zúčastněného člena skupiny, hromadné řízení se nepřerušuje, ani tím není nijak ohrožen či zasažen jeho průběh. Jedinou změnou může být skutečnost, že insolvenční správce může vykonávat práva zúčastněného člena skupiny v hromadném řízení namísto něj, o čemž musí správce vyrozumět soud písemně bez zbytečného odkladu.

3.5. Členství ve skupině

Členství ve skupině je založeno přihláškou adresovanou žalobci. Přihlásit do hromadného řízení se člen skupiny, spotřebitel, může od okamžiku podání hromadné žaloby do uplynutí lhůty, kterou soud určil v usnesení o přípustnosti hromadné žaloby k přihlašování do hromadného řízení. Přihláška by měla mít formu formuláře, který bude zveřejněn na webových stránkách ministerstva spravedlnosti. Za přihlášení do hromadného řízení se považuje rovněž podání přihlášky k soudu, který vede hromadné řízení, nebo udělení písemného souhlasu mající náležitosti popsané v ustanovení § 33 se zahájením hromadného řízení žalobci, a to před podáním hromadné žaloby. Žalobce je pak povinen takové souhlasy připojit k hromadné žalobě. Přihlášky podané k soudu soud nepřezkoumává a postoupí je žalobci.

Přihláška je projevem vůle být součástí hromadného řízení, a proto má podobné náležitosti jako návrh na zahájení řízení. Požadavky nejsou tak formální, nevyžadují důkladné odůvodnění. Ustanovení § 33 jmenuje obecné náležitosti přihlášky a rovněž uvádí, že musí obsahovat skutečnosti o hromadném řízení, do kterého se člen skupiny přihlašuje a skutečnosti dokládající, že osoba splňuje předpoklady členství ve skupině. Případně také označení spisové značky individuálního řízení, které již bylo ve stejné nebo obdobné věci zahájeno.

Nesplňuje-li přihláška předepsané náležitosti, žalobce vyzve potenciálního člena skupiny k doplnění. Není-li přihláška na výzvu a ve stanovené lhůtě

opravena, nepřihlíží se k ní. Překračuje-li přihláška předmět hromadného řízení a není-li ani na výzvu opravena, v rozsahu, ve kterém překračuje předmět hromadného řízení, se k ní nepřihlédne.

Přihlášením do hromadného řízení vznikají členovi skupiny procesní práva zúčastněného člena skupiny. Zároveň není možné právo nebo oprávněný zájem s podobným skutkovým základem v rozsahu vymezeném v přihlášce uplatnit v jiném řízení.

Zrušit členství ve skupině lze zpětvzetím přihlášky. Takový úkon je možno provést nejpozději poslední den soudem stanovené lhůty k přihlašování do hromadného řízení.

Během lhůty stanovené soudem k přihlašování sbírá žalobce jednotlivé přihlášky a vytváří seznam zúčastněných členů skupiny, do něhož zapisuje identifikační údaje o každém členovi s uvedením, čeho se tento člen skupiny po žalovaném domáhá. Jakmile lhůta uplyne, žalobce seznam doručí soudu a zároveň skupině členů. Kdyby soud shledal, že na předloženém seznamu je méně než dvacet přihlášených členů skupiny, řízení by zastavil. Znamenalo by to, že nebyla splněna podmínka pro vedení hromadného řízení. A je poté na žalobci, aby vyrozuměl členy skupiny o tom, že se stali zúčastněnými členy skupiny jiného hromadného řízení a mohou v řízení setrvat, nebo vzít přihlášku zpět, anebo o tom, že mohou zahájit individuální řízení.

3.6. Postup v řízení a úkony účastníků

Poté, co uplyne lhůta pro přihlašování do řízení, se k věci vyjádří žalovaný. Následně je soudem vyhotoven plán hromadného řízení. Jedná se o usnesení, kterým soud předeštlá, jak hodlá ve věci postupovat a předkládá účastníkům, resp. nejen účastníkům, neboť tento plán se uveřejňuje v rejstříku hromadných řízení, harmonogram, kdy se budou konat jednání, kdy dojde ke koncentraci apod. Soud není tímto usnesením vázán a je možné jej následně měnit. Každá změna však musí být bez zbytečného odkladu promítnuta do rejstříku a doručena účastníkům.

Zákon uvádí pouze demonstrativní výčet toho, co může plán obsahovat. Jedná se zejména o označení, která skutková tvrzení jsou považována za nesporná a která naopak za sporná, důkazů, které budou provedeny, údajů o následujících

jednáních, co bude obsahem jednání, kdy bude možné uplatnit právo vyjádřit se nebo kdy dojde ke koncentraci řízení. Určení data, k němuž nastane koncentrace řízení je, obligatorní náležitostí plánu hromadného řízení.

Zúčastnění členové skupiny nejsou účastníky řízení, mají však svá procesní práva. Mimo jiné je jim právo vyjádřit se na soudem určených jednáních (nikoliv na všech jednáních, která proběhnou, tam se mají členové skupiny vyjadřovat prostřednictvím žalobce) a za podmínky, že soud o záměru vyjádřit se na jednání informovali v předem stanovené lhůtě. Pokud k informování soudu předem nedošlo, člen skupiny se může na jednání vyjádřit pouze se souhlasem soudu.

Účastníci mají právo činit v hromadném řízení úkony. Jsou jimi vedle procesních úkonů také úkony ve věci samé: smír, změna hromadné žaloby, zpětvzetí hromadné žaloby.

3.7. Náklady řízení

Úprava nákladů řízení upravená v občanském soudním řádu je komplexní a až na odchylky se uplatní i pro hromadné řízení.

Nad rámec výčtu nákladů řízení obsaženému v ustanovení § 137 odst. 1 OSŘ uvádí ustanovení § 61 ZHOŘ ještě účelně vynaložené náklady související s příjmem přihlášek a vedením seznamu zúčastněných členů skupiny, náklady na uveřejňování informací o hromadném řízení a na předložení důkazních prostředků. Vzhledem k tomu, že se předpokládá, že do hromadného řízení se přihlásí vždy mnoho členů skupiny, předpokládá se v důsledku i to, že náklady na komunikaci s potenciálními členy skupiny, opravy jejich přihlášek, vedení seznamu apod. budou vysoké, je nutné tuto položku zohlednit v nákladech řízení samostatně.

Náhradu nákladů řízení lze přiznat pouze účastníkovi řízení. Zúčastnění členové skupiny nemají taková procesní práva ani povinnosti, z nichž by jim mohly vznikat náklady, nadto veškerou snahu na hájení jejich zájmů vynakládá během řízení žalobce, tudíž nemají žádný nárok na náhradu nákladů řízení. Stejně tak se nevystavují žádnému riziku náhrady nákladů řízení vůči žalovanému. Neúspěch ve věci je čistě odpovědností žalobce. Proto by v takovém případě nahradil náklady řízení právě žalobce.

Co se týče odměny žalobce, je nutno určit ji už v usnesení o přípustnosti hromadné žaloby proto, že výše odměny, která bude poskytnuta žalobci, bude ta částka, o níž se sníží částka, kterou má žalovaný vyplatit zúčastněným členům skupiny k uspokojení jejich nároků. Tudíž by bylo vhodné, aby potenciální členové skupiny věděli tuto částku, nebo alespoň procento, dříve, než se do řízení se svým nárokem přihlásí, a mohli si tak spočítat, zda se jim vstup do řízení vyplatí.

3.8. Rozhodnutí a opravné prostředky

Rozhodnutí, kterým se hromadné řízení skončí ve věci samé, bude mít formu rozsudku. Pro rozsudek, stejně jako pro usnesení, se subsidiárně použijí ustanovení OSŘ, až na výjimky jmenované v ustanovení § 68 odst. 2, kdy se jedná především o vyloučení zkrácených řízení.

Jiná, nemeritorní, rozhodnutí, kterými se ale rovněž řízení končí, budou mít formu usnesení. Bude se jednat zpravidla o rozhodnutí o odmítnutí hromadné žaloby pro její vady nebo rozhodnutí o nepřipustnosti hromadné žaloby.

Rozhodnutí, kterým se řízení končí, musí být bez zbytečného odkladu uveřejněno v rejstříku hromadných řízení. A dále pak samozřejmě oznámeno účastníkům řízení. Na otázku, kdo má povinnost informovat zúčastněné členy skupiny o výsledku řízení, odpovídá ustanovení § 69 odst. 2. V případě, že žalobě bylo alespoň částečně vyhověno, má povinnost informovat zúčastněné členy skupiny žalovaný. V případech, kdy žalobě nebude vyhověno, a to ani částečně, bude tato povinnost ležet na žalobci. V praxi lze ale předpokládat, že i když bude žalovaný povinen informovat členy skupiny o výsledku řízení, žalobce bude členy skupiny informovat rovněž, a to alespoň uveřejněním výsledků řízení na svých internetových stránkách. Pravděpodobně bude totiž v jeho zájmu, aby se zúčastnění členové skupiny dozvěděli o výsledcích z jeho informačních kanálů.

Výrok rozsudku musí obsahovat:

- označení všech zúčastněných členů skupiny s uvedením, zda je jim přiznáváno právo
- u rozsudku na plnění, které spočívá v konání, plnění náležející jednotlivým zúčastněným členům skupiny
- způsob a lhůtu k plnění.

Ve výrokové části musí soud rozlišit procesní a hmotněprávní členství ve skupině podle toho, zda právo či oprávněný zájem toho kterého člena skupiny bylo v řízení prokázáno. Člen skupiny může splňovat požadavky na členství ve skupině, ale jeho nároky se nemusí podařit prokázat a bude tak členem skupiny pouze procesně vzato. Jestliže členství ve skupině prokázáno bylo (byť i částečně), soud musí u rozsudku na plnění určit výši plnění, které náleží jednotlivým členům skupiny, a zároveň stanovit způsob, jak má být plněno a do kdy tak může žalovaný dobrovolně učinit.

Aby soud nemusel ve výroku jmenovat jednotlivé členy skupiny, lze pouze odkázat na seznam zúčastněných členů skupiny. Pokud soud zvolí tento postup, musí být seznam zúčastněných členů skupiny přiložen jako součást výrokové části rozsudku.

Soud musí ve výroku rozhodnutí rovněž určit výši odměny, která bude náležet žalobci v návaznosti na procento určené v usnesení o přípustnosti hromadné žaloby. Když se řízení končí, je již evidentní celková výše plnění, kterou má žalovaný poskytnout. Odměna žalobce je tedy ve výroku určená konkrétní částkou. Nadto je třeba, aby soud, když určuje jednotlivá plnění, která mají obdržet jednotliví členové skupiny, od nich již odečetl částku, která náleží žalobci jako odměna za jeho činnost v hromadném řízení. Pokud ovšem soud neuložil povinnost uhradit odměnu žalobci straně žalované.

Výrok pravomocného rozsudku je závazný pro všechny zúčastněné členy skupiny ke dni vydání rozhodnutí.

3.9. Uveřejňování informací a rejstřík hromadných řízení

Požadavek na informování dotčených spotřebitelů dostatečně a včas o vývoji hromadného řízení je založen směrnicí o zástupných žalobách. Konkrétní způsoby a postupy informování a uveřejňování jsou pak stanovena národní úpravou. Údaje o průběhu hromadného řízení a písemnosti, o nichž to stanoví zákon, tudíž uveřejňuje soud v rejstříku hromadných řízení. Rejstřík hromadných řízení je informačním systémem veřejné správy a jeho správcem je ministerstvo spravedlnosti. Vedou jej příslušné soudy.

Paralelně vedle uveřejňování informací v rejstříku probíhá komunikace soudu s účastníky řízení, jak je známa z klasického civilního řízení. Rejstřík hromadných řízení nemá sloužit jako jediný způsob komunikace soudu navenek v hromadném řízení, má spíše zajistit, aby informace o řízení byly přístupné, a tím byla zajištěna větší efektivita řízení.

Informování se samozřejmě bude lišit před podáním hromadné žaloby a po jejím podání k soudu. Před podáním žaloby k soudu jsou zásahy soudu do informování spotřebitelů žalobcem a možnosti podávat přihlášky vyloučené. Ani po podání hromadné žaloby k soudu se situace příliš nemění, soud pouze dohlíží, aby žalobce nepřekračoval meze svých oprávnění a nezasahoval nedůvodně do práv žalovaného.

Ustanovení § 83 a násl. se tak uplatní především po rozhodnutí soudu o přípustnosti hromadné žaloby.

Zákon ukládá povinnost uveřejňovat informace také žalobci, neboť se předpokládá, že žalobce bude hlavním médiem, které zprostředkuje informace o řízení zúčastněným členům skupiny.

Žalobce je pověřen uveřejňovat informace o zahájení a průběhu hromadného řízení ve věci samé. To, jakým způsobem se mají informace uveřejňovat, jaká má být forma a rozsah uveřejňování, určí žalobci soud. Soud může dokonce určit žalobci, aby členy skupiny vyrozuměl jednotlivě. V každém případě cílem zvolené formy uveřejnění informací má být oslovení co nejvyššího počtu zúčastněných členů skupiny. Za tímto účelem je žalobce také vždy povinen dát veřejnosti na vědomí informace o řízení na svých internetových stránkách.

Jestliže by žalobce nepostupoval v souladu se způsobem uveřejňování stanoveným soudem a neoprávněně tak zasahoval do práv žalovaného, může žalovaný navrhnout soudu, aby vydal rozhodnutí, jímž žalobci uloží, aby se takového jednání zdržel, nebo aby odstranil protiprávní stav. Tato úprava míří na situace, kdy by žalobce uveřejňoval nepřiměřeně mnoho informací nebo informace, které zatím nejsou v řízení prokázány apod., s cílem poškodit žalovaného, nebo jej pod nátlakem přimět uzavřít soudní smír, který by se za vytvořených okolností mohl žalovanému jevit jako schůdnější cesta. Například proto, aby nebyla dále ze strany žalobce poškozována reputace žalovaného. Za

účelem zamezení takovému jednání žalobce může soud vydat předběžné opatření na zdržení se příslušného jednání.

4. Hromadné žaloby v zahraničních úpravách

Úprava hromadných žalob je přijímána celosvětově a není úpravou posledních let, nýbrž podklady pro to, aby hromadná řízení mohla probíhat, jsou připravována napříč uplynulými desetiletími. Zdá se, že obecně platná a pro různé státy vhodná úprava neexistuje, protože různé právní kultury s ohledem na odlišný historický vývoj, jsou nakloněny různým řešením.

Úpravy hromadných řízení v členských státech Evropské unie mají v současnosti svůj základ, který je dán směrnicí o zástupných žalobách. Směrnice předestírá stav, kterého má být dosaženo. Způsoby, jak jej bude dosaženo, ponechává na národních úpravách. Je důležité, aby úprava hromadných řízení fungovala ve všech členských státech, aby byly spotřebitelům i podnikatelům zajištěny rovné podmínky a dojde-li k nějakému sporu, třeba i s mezinárodním prvkem, aby se spotřebitelé mohli domáhat svých práv hromadně bez ohledu na to, o který stát EU se jedná.

Evropská unie usiluje o harmonizaci právních řádů. A za tímto účelem přijímá různé předpisy. Národní úpravy, byť spojené jednotným cílem, se ale ve svých postupech liší. V této kapitole budou představeny různé aspekty zahraničních právních úprav států, v nichž již hromadná řízení mají své místo, za účelem porovnání vybraných aspektů těchto úprav s návrhem zákona o hromadném občanském řízení soudním, který je v České republice prozatím v legislativním procesu.

Nejblíže českému návrhu je úprava polská, která se mimo jiné podobnosti rovněž vztahuje pouze na spory ze vztahů mezi podnikatelem a spotřebitelem⁶³. Na rozdíl od ostatních států, kde je zpravidla možné žalovat i spory z jiných právních odvětví. Kromě níže představených zahraničních úprav, například i španělský občanský soudní řád sice upravuje hromadná řízení primárně pro spotřebitelské spory, avšak pravidla pro kolektivní odškodnění je možné uplatnit i na spory jiného druhu.⁶⁴ Směrnice o zástupných žalobách tak přináší užší rozsah práv, než která jsou zajišťována španělskou právní úpravou.

---

⁶³ ÚLEHLOVÁ, Simona. 2020. s. 41- 43

⁶⁴ POCHE, Kristýna. 2020. s. 29

4.1. Slovensko

Slovenská právní úprava je v mnohém podobnější té české než jiné evropské úpravy. Na Slovensku byla rovněž zvolena možnost vydat nový zákon, nikoliv novelizovat stávající občanský soudní řád⁶⁵. Slovenská úprava hromadných řízení byla provedena zákonem o žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů ze dne 3. 5. 2023, který nabyl účinnosti (nejpozději) 25. 6. 2023, čímž splnil lhůtu, v níž nejpozději měla být implementovaná národní úprava hromadných řízení v členských státech EU účinná.

Slovenská úprava se vztahuje na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů ve věci porušení všeobecně závazných právních předpisů na ochranu spotřebitele a právně závazných aktů EU v oblasti ochrany spotřebitele.⁶⁶ Oproti úpravě české ta slovenská neobsahuje rozdělení řízení na dvě fáze. Pokud oprávněná osoba podá hromadnou žalobu u příslušného soudu a při podání splní veškeré podmínky, zahájí se hromadné řízení a soud rozhodne podle klasických pravidel civilního soudního řízení. Stejně jako v českém prostředí je i na Slovensku třeba, aby se do řízení přihlásilo minimálně 20 spotřebitelů. Zajímavostí je, že slovenská právní úprava neoperuje s rejstříkem hromadných řízení. Rozeznává pouze tzv. Obchodní věstník. V něm musí žalobce dva měsíce před podáním hromadné žaloby zveřejnit svůj záměr žalobu podat společně s výzvou spotřebitelům, aby se k žalobě přihlásili, resp. podali přihlášku u kteréhokoliv notáře. Žalobce následně tyto přihlášky přiloží k žalobě soudu, přičemž 20 těchto přihlášek představuje splněnou podmínku pro zahájení řízení.

Bez ohledu na výši nároku slovenská úprava bere v potaz pouze možnost přihlašovacího řízení. Navíc je další podmínkou pro to, aby byla přihláška akceptována, úhrada poplatku ve výši 20 euro⁶⁷ ve prospěch notáře, u kterého je přihláška podávána. Částka se tedy může zdát neúměrně vysoká v případech, kdy se budou spotřebitelé domáhat pouze bagatelních nároků. Taková úprava pravděpodobně nezabrání efektu racionální apatie, tedy situaci, kdy si spotřebitelé spočítají, zda se jim finančně vyplatí jejich nároky po žalovaném vymáhat⁶⁸.

---

⁶⁵ resp. zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok

⁶⁶ ustanovení § 2 zákona č. 261/2023 Z. z. o žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o změně a doplnění některých zákonů

⁶⁷ Ke dni 7. 3. se jedná v přepočtu o částku 507 Kč.

⁶⁸ K tomu viz Odůvodnění práva veta prezidentky Slovenské republiky ohledně rozporu přijímaného návrhu zákona se Směrnicí, Dostupné z: <https://www.prezident.sk/upload-files/63432.docx>.

4.2. Německo

Nutno konstatovat, že předkládané Doporučení Evropské Komise č. 2013/396/EU ze dne 11. června 2013 stálo na základech legislativního evropského působení. Německo však dříve než jiné státy přijalo obdobný institut, resp. takový, který měl zástupnou žalobu suplovat. V Německu najdeme spolkové reprezentativní žaloby. Dají se považovat pouze za chabého předchůdce hromadného řízení. Od roku 2005 zná německá úprava vzorové řízení ve sporech z práva kapitálové trhu, jehož účinnost byla už při jeho zavedení zamýšlena pouze jako dočasná⁶⁹. Po přijetí úpravy se však ukázalo, že zdárně funguje, a její platnost byla proto prodloužena až do roku 2020.⁷⁰

Odlišností současné německé právní úpravy od českého návrhu zákona je celková koncepce hromadného řízení. Němečtí legislativci nevytvořili nový zákon, nýbrž novelizovali platný civilní řád. Novela je v Německu účinná od konce roku 2018 a zavádí „obecnou“ reprezentativní žalobu (*Model declaratory action*).⁷¹ Obecně vzato lze říci, že žalovat hromadně v Německu lze pouze na poli spotřebitelských sporů. V širším pohledu ale v německém právním řádu existuje ještě několik druhů žalob s kolektivním charakterem. Těm se říká žaloby reprezentativní a lze je uplatnit ve věcech ochrany spotřebitele, životního prostředí, nekalé soutěže a hospodářské soutěže.

Aktivně legitimovaná je, stejně jako v českém návrhu ZHOŘ, kvalifikovaná spotřebitelská organizace a celé řízení funguje na přihlašovacím principu. Rozhodnutí soudu je pak závazné pouze pro ty, kdo se do řízení přihlásili. Pro zahájení hromadného řízení jsou stanoveny odlišné podmínky, než se plánuje zavést v České republice. Tak například pro zahájení postačí doložit přihlášky deseti spotřebitelů, kteří byli potenciálně poškozeni. Avšak v soudem stanovené lhůtě dvou měsíců se musí přihlásit dalších padesát potenciálně poškozených.⁷² Bylo by zřejmě zajímavé, kdyby se čeští předkladatelé zákona inspirovali zahraničními úpravami, a to například i pokud jde o stanovené lhůty. Někteří čeští justiční činitelé vyčítají těm legislativním, že lhůta dvou měsíců pro přihlašování potenciálních členů skupiny je příliš krátká. V Německu je stanovena stejná, dvouměsíční, a nadto ještě s neshovívavým požadavkem přihlášení

⁶⁹ BALARIN, Jan. 2011. s. 146

⁷⁰ INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST. 2020. s. 20

⁷¹ Tamtéž. s. 19-20

⁷² Tamtéž. s. 19

minimálně dalších padesáti osob. Ze zahraniční praxe tedy vyplývá, že lhůta dvou měsíců může být dostačující. Rozhodně je ale potřeba do této rovnice započítat ochotu německých spotřebitelů se aktivně hlásit o svá práva, a kapacitu německé justice. Obě tyto proměnné pravděpodobně změní celý náhled na danou rovnici a dojdeme k závěru, že srovnávání by v tomto případě vyžadovalo hlubší rešerši zahraniční úpravy, aby byla pro českého zákonodárce přínosnou.

Hromadné řízení v Německu neslouží k rozhodnutí o náhradě škody pro každého jednotlivého spotřebitele. Jeho úkolem je pouze dojít k závěru, zda došlo ke škodnému jednání nebo jinému závěru, který by byl zodpovězením otázek společných pro všechny spotřebitele, kteří se do řízení přihlásili. Ti se pak mohou domáhat náhrady škody po žalovaném v rámci individuálního řízení, pro které je výsledek hromadného řízení závazný.

Zajímavá je také otázka financování sporu, kdy v Německu se přistoupilo k takové úpravě, že spor financují spotřebitelské organizace, které podávají hromadnou žalobu. Organizace jsou však bez nároku na odměnu žalobce.

4.3. Polsko

Polsko v současnosti poskytuje možnost vedení hromadného řízení. Lze uplatňovat hned několikery nároky: z titulu odpovědnosti za neplnění nebo za vadné plnění, z titulu bezdůvodného obohacení nebo také zakázaného jednání a škody způsobené nebezpečným výrobkem. Dále je možno domáhat se nároků plynoucích z práva na ochranu spotřebitele, které jsou považovány jako nadstavba nad výše uvedené, tj. lze se jich domáhat v širším rozsahu, než u ostatních uvedených.⁷³

Stejně jako tomu bylo v Německu, i u polské právní úpravy si lze povšimnout, že má oproti té české značný náskok. Hromadné žaloby se v Polsku povedlo zavést již v roce 2009 (což je ještě před tím, než Evropská Komise vydala Doporučení, aby členské státy přijaly právní úpravu hromadného řízení). Nutno podotknout, že ač v Polsku hromadné řízení má již svou letitou historii, transpozice směrnice o zástupných žalobách se doposud nezdařila. Polská právní úprava není z pohledu Směrnice dostačující a bude třeba ji dále novelizovat tak, aby byla pro spotřebitele přívětivější a hlavně v souladu s evropskou úpravou.

---

⁷³ ČMIEL, Marek. 2021. s. 15

Podle informací na stránkách EUR-Lex Polsko nepředalo informaci o žádném prováděcím opatření, které je třeba k provedení směrnice přijmout.⁷⁴

I v Polsku je zavedeno pouze přihlašovací řízení s tím, že přihlásit do řízení se musí minimálně deset osob, jejichž nárok vyplývá ze stejného skutkového základu. V Polsku je kromě požadavku na stejný skutkový základ jednotlivých případů dán i požadavek na shodu nároků ve výši požadovaného plnění, tj. vždy minimálně dva členové skupiny se musí domáhat stejné výše plnění.⁷⁵

Zvláštností, ne příznivou pro všechny spotřebitele, také je, že žalobu podává svým jménem jako zástupce přihlášených jeden ze členů skupiny, případně smí i regionální ombudsmeni pro spotřebitelské věci. Stejně jako v českém návrhu je v i v Polsku řízení rozděleno do dvou fází: první, certifikační fáze, kdy se rozhoduje o přípustnosti žaloby, a druhé fáze, kdy je vydáno rozhodnutí ve věci samé závazné pro všechny přihlášené.⁷⁶

Podobně jak je zavedeno i v návrhu české právní úpravy je v úpravě polské upravena příslušnost soudů, kdy soudem, který je věcně příslušný k projednání a rozhodnutí věci v prvním stupni, je soud krajského typu.⁷⁷

4.4. USA

Za zřejmě nejtypičtějšího představitele hromadných řízení můžeme označit USA. Je to způsobeno především tím, že kolektivní ochrana práv má ve Spojených státech své jisté postavení v právním řádu již od první poloviny 20. století a je tak velikou studnicí praktických informací. Zkušenost z USA nám ukazuje, co se bývalo mohlo stát, pokud by Evropa nezvládla koncept hromadných žalob přizpůsobit nastavení evropské společnosti a byla by bývala zvolila jinou koncepci, než přijatou směrnicí s poměrně minimalistickými požadavky. Americká úprava totiž zahrnuje i úpravu řízení odhlašovacího, které bylo součástí prvního návrhu zákona v Čechách, zřejmě jako snaha převzít fungující právní úpravu jiného státu (bez ohledu na právně kulturní kontext).

⁷⁴ EUR-LEX. Ochrana spotřebitele – zástupné žaloby [online]. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/NIM/?uri=CELEX%3A32020L1828>.

⁷⁵ INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST. 2020. s. 24

⁷⁶ POČHE, Kristýna. 2020. s. 28 a k tomu také viz ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA. 2018. s. 2

⁷⁷ ČMIEL, Marek. 2021. s. 15

V USA probíhají hromadná řízení, jak na federální, tak na státních úrovních a může probíhat jak přihlašovací, tak i odhlašovací řízení. Náklady řízení si hradí každá strana sama za sebe.

Kulturu hromadných žalob v USA popisuje Balarin⁷⁸: *V class litigation přestávají být nároky členů skupiny jejich soukromou záležitostí a stávají se součástí svébytné sociální akce, jejíž cíle mohou výrazně přesahovat úzký zájem na dosažení odškodnění.*

Zdá se, že americká úprava není de facto výhodná ani pro jednu ze stran a často v hromadném řízení ani nedojde k naplnění smyslu hromadného řízení, ochraně spotřebitele. Dochází právě k tomu, čemu se snaží česká právní úprava předejít, a sice k podávání někdy i šikanózních návrhů, jejichž cílem je poškodit dobré jméno podnikatele. Z toho důvodu pak někteří podnikatelé raději přistoupí na mimosoudní vyrovnání hned na počátku řízení, aby minimalizovali náklady a předešli poškození jejich dobrého jména. Oprávněnost nároků žalobců je tak leckdy až druhořadá.

Aby pro žalované, podnikatele, nebylo vypořádání se s hromadnou žalobou devastační, často promítnou náklady vynaložené na narovnání se spotřebiteli do cen svých výrobků, kterou poté stejně hradí spotřebitelé. A de facto tak není dosaženo ani preventivní funkce proti nepoctivému jednání podnikatele, není dosaženo ani uspokojení nároků spotřebitelů. Spotřebitelé totiž často většinu částky, kterou by měli obdržet od žalovaného, přispějí na své náklady v součtu s náklady advokáta.⁷⁹

---

⁷⁸ BALARIN, Jan. 2011. s. 127-128

⁷⁹ POCHE, Kristýna. 2020. s. 25

5. Závěr

Hromadné řízení obecně vzato přináší velké výhody z hlediska účinnější vymahatelnosti práv osob, které byly na svých právech zkráceny, než jaké vymahatelnosti by bylo dosaženo v řízeních individuálních. Dovolím si poznámku, že celek je víc než suma jeho částí a hromadné řízení je víc než spojení několika individuálních řízení do jednoho. Je to nový institut, který zavádí odlišné procesní postupy, než jaké jsou zavedeny v klasickém individuálním civilním řízení. Když mají totiž spotřebitelé možnost spojit se v jeden celek a nést útrapy soudního řízení (především náklady) společně navzdory nízkým částkám, které nárokují, je mnohem větší pravděpodobnost, že takové řízení bude zahájeno, než kdyby měl každý jediný spotřebitel tohoto celku zahájit samostatné individuální řízení. Kromě toho hromadné řízení představuje mnohem větší jistotu i pro podnikatele v tom smyslu, že se budou moci lépe připravit na důsledky, které v souvislosti s řízením nastanou.

Hromadné žaloby jsou institutem, který by měl mít místo v moderní společnosti. O tom není pochyb. K jeho zavádění do právního řádu České republiky bychom však měli být obezřetní. Hromadné žaloby představují nové možnosti ochrany práv, mohou ale také být zneužity v neprospěch těch, jimž mají sloužit. Návrh zákona skýtá různé pojistky, aby se takovému zneužití v co největší možné míře předcházelo. Až praxe však ukáže, zda jsou pojistky dostačující a znění zákona vyhovující.

Je velice pravděpodobné, že do budoucna se budou objevovat tendence hromadná řízení spíše rozšířit i na další než jen spotřebitelské spory. Je proto důležité přistoupit k návrhu zákona spíše konzervativně a případně až dodatečně zavádět další novinky. Je důležité, aby si Česká republika našla vlastní cestu, aby přijala zákon, který bude hromadné řízení zakotvovat a nasbírala zkušenosti s jeho aplikací. Empirie každého státu je v tomto ohledu nejlepší možnost, jak zvolit správný způsob vedení hromadného řízení. Inspirace ze zahraničí je skvělým přínosem, ze zahraničí však nelze čerpat veškeré aspekty úpravy, protože právní řády jsou šity na míru každé zemi s jejím právně-kulturním kontextem. Novinkami je ve výše uvedeném kontextu míněn především odhlašovací princip. A ač i pozměňovací návrhy k ZHOŘ upřednostňují přihlašovací princip a ten odhlašovací chtějí ponechat pouze pro nepatrné nároky, jedná se o jakýsi krok

vstříc odhlašovacímu principu v České republice obecně. Takový postup by mohl mít do budoucna rozsáhlé dopady, pokud by se působnost ZHOŘ rozšířila i na jiné než jen spotřebitelsko-právní spory.

Domnívám se, že český návrh zákona je zdařilý. Má své nedostatky, které budou jistě ještě projednány v návaznosti na předložené pozměňovací návrhy. Současný návrh je podle mého názoru mnohem více s to stát se součástí právního řádu bez průvodních obtíží s přijímáním tak nového a českému prostředí neznámého institutu, než byl kterýkoliv z návrhů předchozích. Otázky vyvolávají podané pozměňovací návrhy, především pan návrh poslance Patrika Nachera a návrh poslance Josefa Fleka, kdy oba oživují diskusi nad odhlašovacím řízením, které chtějí do návrhu zákona včlenit, až každý z poslanců operuje v návrhu s odlišnými podmínkami řízení.

Mnohost hromadných řízení zůstává neuzavřeným tématem. Domnívám se, že toto hledisko by mohlo znamenat obtíže při přijímání návrhu zákona v rámci legislativního procesu. Současné znění zákona totiž „neodbřemění“ soudy tak, jak možná bylo původně zamýšleno (když bude možné vést o podobných skutkových základech několik hromadných řízení bez toho, aby byla dána překážka věci rozhodnuté), zároveň ale nezasáhne nijak radikálně do nastavené kultury ochrany práv u soudu. A až se spotřebitelé a subjekty hromadného řízení naučí s tímto institutem zacházet, otevře se prostor pro navazující úpravu mnohosti hromadných řízení. Zákonodárce v současném návrhu nestanovuje pravidla pro překážku litispendence ani překážku věci již rozhodnuté. Domnívám se, že skutečného hromadného řízení se všemi výhodami, které skýtá, bude možné dosáhnout pouze tehdy, pokud budou veškeré nároky ze stejného jednání nebo stavu vůči jednomu žalovanému vyřešeny najednou⁸⁰.

Rozumím obavám zákonodárce, které zřejmě plynou z toho, že institut hromadných žalob bude novinkou a ne všichni spotřebitelé budou připraveni se aktivně hlásit o svá práva přihlašovaním do řízení. V případě, kdy by mnohost řízení nebyla možná, a spotřebitelé by zmeškali lhůtu pro přihlášení do řízení, zbývalo by jim totiž domoci se jejich práv pouze v rámci řízení individuálního, což by v důsledku racionální apatie pravděpodobně vedlo k pasivitě spotřebitelů. Proto navrhouvanou úpravu kvituji. Zároveň se ale domnívám, že do budoucna by

---

⁸⁰ K tomu viz SYLLA, Michal. 2023, odst. 7

bylo vhodné ji upravit tak, aby vydáním meritorního rozhodnutí v hromadném řízení byla dána překážka věci rozhodnuté.

6. Seznam zdrojů

Literatura

BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011. ISBN 978-80-87488-03.

ČMIEL, Marek. *Problematika způsobů vedení řízení v návrhu zákona o hromadném řízení a komparace s polskou právní úpravou*. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci Právnická fakulta, 2021.

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA. *Hromadné žaloby EU - stanovisko CCBE a rešerše*, 10. schůze jednání představenstva konaná 11. – 12. června 2018 [citováno 10.03.2024]. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/priloha_3_2018_06_11.pdf

FORST, Adam a Jana ČIPKOVÁ. *Na Slovensku nabyl účinnosti zákon o hromadných žalobách spotřebitelů* [online]. 2023 [citováno 20.03.2024]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/na-slovensku-nabyl-ucinnosti-zakon-o-hromadnych-zalobach-spotrebitelu-116769.html#_ftn8

GERLOCH, Aleš; TRYZNA, Jan a WINTR, Jan (ed.). *Metodologie interpretace práva a právní jistota*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-388-9.

HOKR, Tomáš, MUNZAR, Tomáš. *O hromadných žalobách: Proč (ne)chtít zavést hromadné žaloby*. [online]. 2020. [citováno 02.03.2024]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/o-hromadnych-zalobach-proc-nechtit-zavest-hromadne-zaloby-i-dil-serie-111069.html>.

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST. *Hromadné žaloby: Revoluce v procesním právu?* [online]. 2020. [citováno 28.02.2024]. Dostupné z: <https://www.politikaspolecnost.cz/wp-content/uploads/2020/01/Hrom%C3%A1dn%C3%A9-%C5%BEaloby-Revoluce-v-procesn%C3%ADm-pr%C3%A1vu-IPPS1.pdf>

JANOŠKOVÁ, Anežka. *Směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů* [online]. ASPI, 2021. Převzato z ASPI. [citováno 28.11.2023]. Dostupné z:

https://www.aspi.cz/products/lawText/7/289569/1/2#c_299

POCHE, Kristýna. *Hromadné žaloby v českém právním řádu*. Rigorózní práce. Praha: Univerzita Karlova Právnická fakulta, 2020.

SEDLÁČEK, Miroslav, STŘELEČEK, Tomáš a kol. *Právní jednání a procesní úkony. Vzájemné vztahy a nové aspekty*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, ISBN 978-80-7598-623-8.

SYLLA, Michal. *Hromadné žaloby 3.0*. [online]. [citováno 01.03.2024]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/hromadne-zaloby-30-116996.html>.

ŠKÁROVÁ, Marta a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou* [online]. 4. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2009, Linde Praha, 2009 [cit. 21.03.2024] Převzato z CODEXIS®. Dostupné z: https://next.codexis.cz/legislativa/CR299_2024_01_01?souvisejici=CR299&pravPanel=komentar&datovyZdroj=komentare&souvisejiciCast=paragraf159a&strana=1&jenNejnovejsi=true&limit=10&idKomentare=LIBERIS114597&hash=paragraf159a#paragraf159a.

ŠVEŘEPOVÁ, Kateřina. *Fenomén hromadné žaloby jako projev proměny vnímání role práva v moderní společnosti*. [online]. Bulletin advokacie, 2019. Převzato z CODEXIS®, Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/LT115376?zobrazit=informace&citation=unit-2#unit-2> [citováno 13.10.2023].

ÚLEHLOVÁ, Simona. *Hromadné řízení: Opt in, nebo opt out?* [online]. Bulletin lidských práv. Roč. 2020, č. 4., s. 41-43. ISSN 1804-2392 .[citováno 01.03.2024] Převzato z CODEXIS® Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/LT120406?workspaceId=45cecb68-af17-4c25-9ef9-df7813f5951e&zobrazit=obsah&hash=unit-1>.

REDAKCE AD. *Zákon o hromadných řízeních opět středem odborných diskusí* [online]. Advokátní deník. 2023. [cit. 06.03.2024]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/10/20/zakon-o-hromadnych-rozenich-opet-stredem-odbornych-diskusi/>

ZOULÍK, František. *Problematika hromadných žalob se zřetelem k českému právu*. In TICHÝ, Luboš (ed). *Acta Universitatis Carolinae Iuridica* 4/2005. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2008, s. 11.

Právní předpisy, judikatura a ostatní

COGAN, Josef, Jakub MICHÁLEK, Marek BENDA, Michael KOHAJDA, Jan JAKOB a Karel HAAS. *Pozměňovací návrh k návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním* [online]. 2024, IX. volební období. Dokument č. 4038. [citováno 19.03.2024]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=240790>.

EUR-LEX. *Ochrana spotřebitele – zástupné žaloby* [online]. [citováno 27.01.2024]. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/NIM/?uri=CELEX%3A32020L1828>.

FLEK, Josef. *Pozměňovací návrh k vládnímu návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním*, [online]. 2024, IX. volební období. Dokument. č. 4018 [citováno 19.03.2024]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=240758>.

NACHER, Patrik, OŽANOVÁ, Zuzana. *Pozměňovací návrh k vládnímu návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním*, [online]. 2024, IX. volební období. Dokument č. 3914. [citováno 19.03.2024]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=233137>.

NACHER, Patrik. *Pozměňovací návrh k vládnímu návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním*, [online]. 2024, IX. volební období. Dokument č. 3913. [citováno 19.03.2024]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=233135>.

Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách schválený usnesením vlády č. 210/2018 ze dne 4. 4. 2018, číslo jednací Odboru vládní agentury ÚV ČR 93/18. [online]. Dostupný z: <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/KORNAVPF7NOI/>.

Návrh zákona a důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o hromadném řízení z roku 2020, evidovaným v Poslanecké sněmovně pod číslem sněmovního tisku

775. [online]. Dostupný z:
<https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNC8DKN4KX/>.

Návrh zákona a důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o hromadném řízení z roku 2021, evidovaným v Poslanecké sněmovně pod číslem sněmovního tisku 35. Dostupný z:
<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/KORNC8LHY683/>.

Návrh zákona a důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o hromadném občanském řízení soudním z roku 2023, evidovaným v Poslanecké sněmovně pod číslem sněmovního tisku 523. Dostupný z:
<https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNCMALVTYM/>.

Původní důvodová zpráva k zákonu o hromadném občanském řízení soudním z roku 2023, s. 113.

Odůvodnění práva veta prezidentky Slovenské republiky ohledně rozporu přijímaného návrhu zákona se Směrnicí, Dostupné z:
<https://www.prezident.sk/upload-files/63432.docx>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES. Dokument 32020L1828. [online]. *EUR-Lex Přístup k právu Evropské unie*. [citováno 15.03.2024]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32020L1828>.

Stanovisko předsedkyně Legislativní rady vlády k návrhu zákona o hromadném řízení č.j. 1267/21, v Praze 4. 11. 2021. Dostupné z:
<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/ALBSC8FHGWM8/>.

Stanovisko předsedy Legislativní rady vlády k návrhu zákona o hromadném řízení č.j. 385/23, v Praze 4. 8. 2023. Dostupné z:
<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/ALBSC8FHGWM8/>.

USNESENÍ Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1002/2005

Usnesení vlády České republiky č. 210 ze dne 4. 4. 2018. Dostupné z:
<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/2018/210/pdf/>.

Usnesení vlády České republiky č. 574 ze dne 16. 8. 2023. Dostupné z:
<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/2023/574/pdf/>.

Zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon.

Zákon č. 261/2023 Z.z. o žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelův a o změně a doplnění některých zákonů ze dne 3. 5. 2023.

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA) k návrhu zákona o hromadném řízení z roku 2021, číslo jednací Odboru vládní agendy ÚV ČR 1267/21, číslo sněmovního tisku 35. Dostupná z: <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/KORNAVPF7P6X/>.

Záznam z jednání schůze vlády České republiky konané 24. 2. 2020 (7. schůze) Čj. 2211/20, bod 1., 2. Dostupný z: <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/2020/126/pdf/>.

7. Cizojazyčné resumé

This thesis deals with class actions. It is divided into four main chapters. The introductory chapter explains the concept of class actions and the reasons for the adoption of legislation on this institution. It also outlines certain controversies and problems that may arise in connection with the application of class actions in practice.

Furthermore, the thesis characterises the legal regulation of class actions on the European and Czech level. Thus it gives a kind of report on the current state of affairs before the regulation of collective proceedings is adopted in all EU Member States as well as in the Czech Republic. In the Czech Republic, there have been several drafts of the law regarding class actions and collective proceedings have been made throughout the years. These are also the subjects of the analysis of the second chapter.

Finally, the thesis presents what class proceedings could look like with all its aspects, based on the draft law on class civil proceedings, which is in the legislative process at the time of completion of the thesis. The final form of the law is still unknown, as it is still in the process of being amended. In addition, these amendments have been presented and are still to be discussed in the legislative process.

Last but not least, the thesis includes a brief introduction to what the class action legislation looks like in other countries.